24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6558 2 ՕԳՈՍՏՈՍ 1907 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ՐԷՃԷՊ 1325 15 AOUT 1907 24me année № 6558

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 35 Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرهولق
ارمنيجه يومی و سياسی غزته
صاحب امتيازی قره کين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK,,
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ՊՈՒՏՏԱ ԵՒ ՊՈՒՏՏԱՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դ. եւ վերջ

Պուտտայի մահը. — Ակնարկ մը Պուտտայականութեան պատմութեան վրայ. — Քրիստոնէութիւն և Պուտտայականութիւն. — Պուտտայականութեան հերձուածները և անկումը. — Մահաեանա, Հինաեանա եայլն։

Ութսուն երկար տարիներ ապրեցաւ Պուտտա և մինչեւ խորին ծերութիւն պահեց իր կորովամտութիւնը, հոգեկան զարմանալի թարմութիւնը և գործելու եռանդը։ Պօ կոչուած ծառին տակ եղած յայտնութենէն ի վեր 45 տարի շարունակ Պուտտա բազմացուց իր հետեւողներուն թիւը, հիւսիսային Հնդկաստանի արեւելեան մասերը այցելելով և ամէն կողմէ իրեն դիմող հաւատացեալներուն պերճիմաստ, պատկերալից և չքեղ լեզուով իր վարդապետութիւնը քարոզելով։ Անոր մարդասիրութեան, իմաստութեան, բարութեան համբաւը շուտով տարածուեցաւ հեռաւոր վայրեր, ուսկից բազմաթիւ Հնդիկներ եկան անոր աշակերտելու համար։ Խաղաղ ու միապաղաղ կեանք մը անցուց Պուտտա և մանաւանդ անձրեւային երեք ամիսներու մէջ բոլորովին անձնատուր եղաւ իր համայնքին կազմակերպութեանը։ Նոյն իսկ Պրահմանները՝ լուրջ ընդդիմութիւն մը չըրին։ Կրօնական այս մեծ բարեփոխութիւնը կատարուեցաւ խաղաղ կերպով։ Պուտտայի հակառակորդները չկրցան զօրեղ ընդդիմութիւն մը կազմել և փորձեցին զայն քանիցս ամբաստանել այսպէս, կնոջ մը հետ ունեցած ապօրինի յարաբերութեան համար, սակայն անոնց խաբեբայական արարքը միշտ յայտնուեցաւ։ Վտանգաւոր կրնար ըլլալ անոր հետեւողներուն մէջ ծագած երկպառակութիւնը Պուտտայի քարոզութեան իններորդ տարին, բայց ան ալ շուտով վերջ մը գտաւ։ Իր կեանքի վերջին տարիներուն մէջ Պուտտայի ամէնէն աւելի վիշտ պատճառեց իր եղբօրորդին՝ Տէվատադդա, որ Պուտտայի ամենասիրելի աշակերտին՝ Անանտայի եղբայրն էր և աւելի խստակրօն վանական կարգ մը հիմնել կ՚ուզէր, Պուտտա երեք անգամ մերժեց անոր առաջարկը։ Պուտտա երեք անգամ ալ հրաշալի կերպով ազատուեցաւ մահուան վտանգէն, ի վերջոյ Տէվատադդա հանդիսաւոր թափօրով երեւցաւ և վերջին անգամ ըլլալով կրկնեց իր խնդիրքը. Պուտտա մերժեց և յայտարարեց որ խիստ օրէնքները շատերու համար Նիրվանային արժանանալու արգելք կրնային ըլլալ։ Տէվատադդա առանձին կարգ մը հիմնեց, բայց շուտով մեռաւ և անոր հետեւողները Պուտտայի ներողամտութեան դիմեցին։ Ասիկա Պուտտայականութեան առաջին պառակտումն էր։ Իր վարդապետութեան 45րդ տարին Պուտտա հիւանդացաւ և իր աշակերտներուն հետեւեալ խօսքերը ուղղեց. «Ով վանականներ, լաւ սորվեցէք օրէնքը, կատարելագործեցէք և տարածեցէք զայն, որպէս զի կրօնս երկար տեւէ բազմաթիւ ժողովուրդներու յաւիտենական երջանկութեան համար»։ Նէբալի մայրաքաղաքին Քուշինարայի մօտ անտառի մը մէջ ան խօսեցաւ Անանտայի հետ իր թաղման պարագաներու մասին. գիշերը պրահմանական փիլիսոփայ մը Պուտտային դիմեց այլեւայլ հարցերով և անոր քարոզը լսելով աշակերտեցաւ։ Հնդիկ մեծ փիլիսոփան շարունակ իր աշակերտներուն Նիրվանայի վարդապետութեան հետեւելու համար յորդորներ կարդալով մեռաւ «միշտ ձեր հոգեւոր փրկագործութեան համար աշխատեցէք» բառերը արտասանելով իր հետեւողներուն։

Պուտտայականութեան պատմութիւնը քրիստոնէութեան պատմութեան հետ ուշագրաւ նմանութիւններ ունի։ Երկու կրօններու աշխարհահայեցողութիւններն ալ հիմնուած են կրօն. փրկագործութեան վրայ։ Երկու կրօններն ալ իրենց վանական և այլ հաստատութիւններով, ծէսերով և ճգնաւորներով, ինչպէս նաեւ քահանայական դասակարգութեան մը զարգացմամբ ու համաշխարհային կրօն մը ըլլալու ձգտումով և ներքին պառակտումներով ու պայքարներով իրարու կը նմանին։ Ամէնէն առաջ Պուտտայի ծննդեան և առաքելութեան շուրջ, արեւելեան բոցավառ երեւակայութիւնն ու հրաշապաշտ նկատմամբ եղած մոլեգին սէրը այնպիսի առասպելներ հիւսեց, որոնք պատմական ճշմարտութիւնը բոլորովին մթագնելու ձեւն ունէին։ Պուտտայի ծննդեան մասին եղած առասպելները ամբողջ հատորներ կը լեցնեն։ Պուտտայի մայրը՝ Մաեա անարատ կոյս հռչակուեցաւ և իր զաւակը Պուտտան ծնաւ ո՛չ թէ իր ամուսինէն արգասաւորուելով, այլ Պօտիսատդայէն, որ յետագայ դարերու Պուտտայականներու ընդունած բազմաթիւ երկինքներէն մէկուն մէջ կ՚ապրէր։ Սպիտակ փիղի ձեւով իջաւ ան Մաեայի վրայ, որ ոսկեէ սենեակի մը մէջ կը քնանար։ Մարդ-Պուտտան աստուածացուցին անոր աշակերտները և նախ երեք ու յետոյ բազմաթիւ Պուտտաներ ընդունեցին, որոնք այլեւայլ ժամանակներ իջած էին երկրագնտիս վրայ։ Պուտտա որ կ՚արհամարհէր երկրաւոր փառքն ու հարստութիւնը, չէր կրնար ինք աստուածային պաշտամունք պահանջել, կամ ինքզինքը աստուածացընելու սնափառութիւնն ունենալ։

Պուտտայի համար գերագոյն էութիւնը Տամման էր, տիեզերքի տէրը, իսկ «Տամմա (ճշմարտութիւն կամ յաւիտենական կանոնաւորութիւնը) հաճելի է իր սկզբնաւորութեամբ, վախճանով, հոգւով և մարմնով»։ Պուտտա երբեք ինքզինքը անսխալ, կատարեալ, անմեղ, ամենագէտ չէ համարեր և ինքզինքին աստուածային զօրութիւն չէ վերագրած։ Ան կ՚ուզէ ուրիշներուն օրինակ ըլլալ կատարելութեան, իմաստութեան և մաքրութեան ձգտելով։ Պուտտա ընդհակառակը յաճախ կը շեշտէ իր տկար, անցաւոր և ցաւահար մարդ ըլլալը։ Ինչպէս յիշուեցաւ, Պուտտա չէր սիրեր հրաշք գործել, բայց անոր հետեւողները ո՛չ միայն զայն մեծ հրաշագործ կը համարէին, այլ անոր գործածած առարկաներուն իսկ հրաշալի զօրութիւններ կ՚ընծայէին. այսպէս օր. անոր գործածած ցուպը 100 մարդ տեղէն չպիտի կրնար վերցնել։ Պուտտա անշուշտ շատ աւելի խիստ լեզուով կը դատապարտէր հրաշամոլութիւնը, եթէ գիտնար որ մահուընէն ետքը իր ոսկորներուն և իր գործածած առարկաներուն աստուածային երկրպագութիւն պիտի մատուցուէր։ Պուտտայի ժամանակակիցներն և անոր անմիջական աշակերտներն ու հետեւողներն ալ զայն իբր կատարեալ մարդասէր, ազնիւ և առաքինի մարդ կը համարէին, ուղիղ այնպէս՝ ինչպէս Պղատոն կամ Քսենոփոն, Սոկրատը կատարեալ փիլիսոփայ և մարդ կը սեպեն։

Պուտտայի մահը ամէն պարագայի մէջ Պուտտայական համայնքի զարգացման մեծ վտանգ կը սպառնար։ Անոր հեղինակութիւնը ունեցող հոգեւոր պետ մը անկարելի էր գտնել, և թէեւ դարեր շարունակ հոգեւոր պետեր նշանակուեցան, բայց ամէն կողմ տարածուած համայնքին կրօնական գործերը վանականներէն կախուած ունէին, որոնք երբեմն ընդհանուր ժողովներ կը գումարէին և կարեւոր որոշումներ կուտային։ Այսպէս Քրիստոսէ 380 տարի առաջ, Պուտտայի մահէն 140 տարի ետքը, Վայզալիի պուտտայական ժողովին մէջ կրկին անգամ մերժուեցաւ խիստ վանականութիւն մը հաստատելու առաջարկը, բայց աւելի մեծ ժողով մը ընդունեց վանականութեան խիստ ձեւը։ Զնայելով այսպիսի աննշան պառակտումներու, Պուտտայականութիւնը առաջին դարերուն մէջ տարածուեցաւ ամբողջ Հնդկաստանի մէջ։ Ազօքա իշխանը (270-233) ջերմ հետեւող դարձաւ և տարածեց զայն Հնդկաստանի սահմաններէն դուրս։ Քոտնայի ժողովին մէջ, 252ին Քրիստոսէ առաջ, որոշուեցաւ վանական քարոզիչներ ղրկել դրացի երկիրներ, ուր անոնք մեծ յաջողութիւն ունեցան։ Այս դարուն մէջ սակայն պուտտայական կրօնին մէջ շատ մը նորութիւններ ներմուծուեցան. այսպէս ուխտաւորութիւն, զոհ, նշխարաց պաշտամունք ևն.։

Հաւատոյ վերաբերեալ խնդիրներու նկատմամբ ալ մեծ փոփոխութիւններ առաջ եկան։ Պուտտա անձնաւորեալ աստուած մը չէր ընդունած և պրահմանական կրօնի՝ աստուածութիւնը մարդիկներէն անկարող էութեանց վերածած էր։ Երրորդ դարու պուտտայականները ընդունեցին տիեզերական ոգին, որուն մարմնացումները եղած են երկրաւոր պուտտաները և որուն հետ կը ձուլուին ի վերջոյ մարդկային հոգիները։ Այս բարի Պուտտային քով ընդունուեցաւ նաեւ մեղքի մարմնացում մը, Մառա։ Այս բարութեան և չարութեան սկզբունքներու մարմնացումը հաւանականաբար յառաջ եկաւ Զօրօդուստրայի (Զրադաշտի) պարսկական կրօնի ազդեցութեամբ։ Պուտտայի Նիրվանան հետզհետէ դրախտի գաղափարին հետ նոյնացաւ և մեղաւորներու համար իրենց մահուընէն ետքը դժոխքի պատիժները սահմանուեցան։

Քրիստոնէութեան առաջին դարուն մէջ Պուտտայականութիւնը երկու հատուածներու բաժնուեցաւ. Մահաեանա և Հինաեանա, հարաւային և հիւսիսային Պուտտայականք։ Հարաւային Պուտտայականութիւնը, Մահաեանա, տարածուեցաւ Հնդկաստանի և Սէյլանի մէջ, հիւսիսայինը Դիպէթի, Մոնկոլիայի, Չինի, Քորէայի և Ճաբոնի մէջ։ Մինչեւ Քրիստոնէութեան 4րդ դարը Պուտտայականութիւնը կրցաւ տիրող դիրք ունենալ Հնդկաստանի մէջ, սակայն յաջորդ դարերու մէջ պարտուեցաւ Պրահմանականութենէ և ինկաւ։ Պուտտայի ծննդավայրը Պուտտայականութեան համար կորսուած էր։ Պուտտայի 28րդ յաջորդը 526 թուին ստիպուեցաւ Հնդկաստանէն Չին փոխադրուիլ, ուր միացին նաեւ անոր յաջորդները։ Չինի մէջ Պուտտայականութիւնը ծաղկեցաւ մինչեւ Ը. դար, երբ վանականներ այնքան բազմացան որ ընտանեկան կեանքին սպառնացին և Չինու կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ՝ արդէն բարոյապէս ինկած Պուտտայականութեան տեղ Քոնֆուկիոսի կրօնը տարածելու համար։ Իններորդ դարուն մէջ 4600 վանքեր գոցեց Չին և 260,000 կուսակրօն վանականներ աշխարհական դարձան ու ամուսնացան։ Տասներորդ դարուն մէջ 30,000 տաճարներ գոցուեցան։ Բարոյապէս ինկած և զեղծ Պուտտայականութիւնը պահուեցաւ միայն Դիպէթի մէջ բնակող և արտաքին հաղորդակցութենէ կտրուած բարբարոս ժողովուրդին մէջ։ Պուտտայականութեան երկու այլասերումներն են Մանդրայականութիւն (Mantrisme) և Դանդրայականութիւն (Tantrisme)։ Առաջինը աղօթքի վարժութիւններով (Մանդրա) և կախարդութեամբ, իսկ երկրորդը երդմնեցուցչական բանաձեւերով (Դանդրա) զարդարուն են, երկուքն ալ բազմաստուածեան կրօններ՝ կոշտ ու կոպիտ զգայականութեամբ։ Դիպէթի և Մոնկոլիայի մէջ այս աղանդները շատ տարածուեցան և վերջապէս ծնունդ առին Լամայականութեան, որուն հոգեւոր պետը, Տալայի Լամա, մարմնացեալ Պուտտա կը համարուի։ Դիպէթեան Պուտտայականութեան մէջ բազմաստուածութեան, համաստուածութեան, միաստուածութեան և նոյնիսկ քրիստոնէական Երրորդութեան գաղափարը ձուլուած են։ Բարոյական տեսակէտով ալ Պուտտայականութիւնը զարմանալի անկում ունեցաւ։ Ամէնէն աւելի բարոյական զեղծումի պատճառ դարձաւ ամուրիութիւնը։ Պուտտայի վախճանելէն անմիջապէս ետքը բազմաթիւ վանականներ աշխարհիկ զուարճութեանց ետեւէ ինկան և կոյսերու հետ ապօրինի յարաբերութեան մէջ մտան։ Նախնական Պուտտայականութեան աղաւաղումը սակայն ամէնէն աւելի կ՚երեւայ պաշտամունքի մէջ։ Պուտտայի պարզ կրօնը հետզհետէ ճոխացաւ ծէսերով, սուրբերու և նշխարներու պաշտամունքով, հանդիսաւոր թափօրներով, ուխտագնացութիւններով, զանգակներով, թմբուկներով, ճոխ զգեստներով, տաճարի զարդարանքով, ծոմապահութեամբ և լուացումներով, նուիրապետութեամբ ևն.։ Այսքան եղծուած է այսօր Պուտտայականութիւնը։ Միայն խումբ մը զարգացեալ Պուտտայականներ ցաւելով կը դիտեն հնդիկ մեծ փիլիսոփային հիմնած կրօնին արդի ձեւը։ Այս ամէնքը Պուտտայի, կրօնի այս մեծ հիմնադրին արժէքը երբեք չեն նուազեցներ և Պուտտա կը մնայ հանուր մարդկութեան ամէնէն մեծ բարերարներէն և իմացականութիւններէն մէկը։

ՏՕՔԹ. Յ. ԹՕՓՃԵԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ
ՄԱՐԶՈՒԱՆՈՒ ՄԷՋ

Իրազեկ թղթակիցներու կողմէ Մարզուանէն խմբագրութեանս ուղղուած նամակներէ կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, տեղւոյն կրթական գործերուն վրայ.—

Մարզուանի հայ համայնքը վերջին քանի մը տարիներու մէջ կարողացած է կրթասէր ժողովուրդի մը համբաւը շինել՝ դէպ ի դպրոցական գործը ցոյց տուած իր տաք վերաբերումներովը։ Ջանացած է տարուէ տարի աւելի ոյժ տալ երկսեռ դպրոցներուն բարւոքման և բարձրացման, առաջքն առնելով նիւթական դժուարութիւններու, որոնք աւելի ծանր կը կշռէին 1904ին պատահած հրդեհէն ի վեր, որ փոխադրուած էր եկեղեցական հասութաբեր կալուածներէն 20ի չափ խանութ, սրճարան ևն., զորս ջանաց մէկ կողմէն շինել դրամական զոհողութիւններով, և միւս կողմէն պահել դպրոցը բարւոք վիճակի մը մէջ։ Հոս կ՚արժէ յիշատակել ազնիւ ջանքերը առաջն. տեղապահ Գեր. Տ. Սահակ վրդ.ի, որ իր ջերմ զուրգուրանքին առարկայ ըրած էր իրեն վստահուած թեմին կրթական գործերը, իբրեւ տեղապահ եկած առաջին օրէն ի վեր։ Շատ աշխատեցաւ վերաշինելու կալուածները մասնաւոր հանգանակութիւններով և յաջողեցաւ ապահովելու նիւթականը, ապահովելու համար անշուշտ անոր բարոյականը։

Մարզուանի ազգ. երկսեռ վարժարանները այս տարի — երեւութապէս — աւելի փայլուն կրթական շրջան մը բոլորած են. գրական հանդէսներ, մրցման հանդէսներ, շրջանաւարտներու հանդէսներ իրարու յաջորդած են՝ միշտ փայլուն, միշտ շլացուցիչ, ջանալով ներշնչելու սա համոզումը թէ «մեր վարժարանները այս տարի աւելի բարեկարգ են, աւելի զարգացած»։ Պէտք է ըսել սակայն թէ, դպրոցի մը բարւոք վիճակը և զարգացումը՝ փայլուն հանդէսներ, ներկայացումներ և գրական մրցումներ ունենալուն մէջ չէ, և ոչ ալ պատկառելի ուսուցչական խումբ մը ու աշխոյժ Հոգաբարձութիւն մը ունենալուն մէջ, այլ անոնց իրենց պաշտօնին ունեցած գիտակցութեան և կատարեալ համերաշխութեամբ աշխատելուն մէջ։ Անշուշտ երբ դպրոցէն ներս համերաշխութեան ազնիւ ոգին պակսի, կը պակսի նաեւ անոր հետ լուրջ ու գիտակից նուիրում մը իր գործին, և ահա ամէն ուսուցիչ ազատ կը զգայ ինքզինքը իր ուզած եղանակով վարելու իրեն յանձնուած պաշտօնը։ Այս պարագան աւելի ծանր և յոռի համեմատութիւններ կը ստանայ, երբ օրուան Հոգաբարձութիւնը կ՚անտեսէ զայն և կամ անկարող կ՚ըլլայ հեռացնելու կրթական գործին շուրջ տիրող անհամերաշխութիւնը, որ ամէնէն յոռի ազդեցութիւնը կը թողու դեռատի ուսանողներու սրտին ու մտքին վրայ։

Զարմանքնիս մեծ եղաւ տեղեկանալով որ դպրոցական տարիին սկիզբէն ի վեր ուսուցիչներու և տեսչի մէջ անհամաձայնութիւն մը առաջ եկած է և հետզհետէ սաստկացած ինչ ինչ քմահաճ անօրէնութիւններով։ Ուսուցչութեան գիտակից խումբը՝ խղճահարութիւնը ունենալով տիրած կրթական անկերպարան վիճակին, տեսնելով բարոյական վատթարացումը դպրոցին և ապագայ մնաները այդ դրութեան, ամավերջի քննութիւններէն քանի մը շաբաթ առաջ, տեղեկագիր մը կը ներկայացնէ Թաղ. Խորհուրդին, պարզելով դպրոցին իրական վիճակը և ցոյց տալով բոլոր այն թերութիւնները որոնք գոյութիւն ունեցած են յոռի դպրոցավարութեամբ։ Հոս կը նշանակենք միայն տրուած տեղեկագրին մէջ յուզուած խնդիրները, որոնք բաւական պիտի ըլլան համոզելու ընթերցողները թէ դպրոցը ներքնապէս ի՛նչ կացութիւն ունի։ Ահաւասիկ.—

1. Ուսուցչական ժողովի անկանոնութիւնը (ամբողջ տարուան մէջ 8-10 ժողովներ միայն ունեցած են և այն ալ շատ անկարգ)։ 2. Մանկավարժական ժողովի մը լուծումը. տարւոյն սկիզբէն ուսուցչութիւնը գեղեցիկ և գովելի գաղափարը ունեցած է մանկավարժական ժողով մը կազմել երկսեռ պաշտօնէութենէ որ հազիւ երկու անգամ միայն գումարուած՝ չի շարունակեր իր աշխատութիւնը։ 3. Տեսչի տկարութիւնները ուսումնական և մանկավարժական տեսակէտներով։ 4. Դպրոցէն ներս անբարոյականութեան ծաւալումը։ 5. Կ. Քիրէմիթճեան գրական մրցանակի յանձնաժողովին քմահաճօրէն լուծուիլը, հակառակ իր մասնաւոր կանոնագրութեան որոշ տրամադրութեան։

Սոյն տեղեկագիրը նկատողութեան կ՚առնուի Առաջն. Տեղապահ Տ. Սահակ Վրդ.ի նախագահութեամբ կազմուած Խառն ժողովի մը մէջ, ուր երկու կողմի տեղեկագիրները կարդացուելէ վերջ, մասնաւոր քննութեան կը կանչուին տեղեկագիրը ստորագրող ուսուցիչները, որոնք ի ներկայութեան տեսչի, կը թուեն այն բոլոր թերութիւնները, անհոգութիւնները, որով պատճառ եղած է դպրոցին անկման։ Տեսուչ և Հոգաբարձութիւն կը ջանան ջրել եղած առարկութիւնները, գանգատները, և բուռն ճիգեր կը թափին արդարացնելու իրենք զիրենք։ Երեք ժամ տեւող քննութիւններէ վերջ, նախագահ Հայրսուրբը առանձին խորհրդակցութիւններ կը կատարէ Թաղ. Խորհրդոյ և Հոգաբարձութեան հետ, որուն արդիւնքը չի հրապարակուիր կամ լաւ եւս չեն կրնար վերջնական որոշում տալ, և Տեղապահ Հայրսուրբին թեմական հոգեւոր գործերով Ամասիա մեկնելովը՝ խնդիրը պահ մը մոռացութեան կը մատնուի, և Հոգաբարձութիւնը յաւագոյն առիթը կը գտնէ, իր ուրիշ երկու արբանեակներով, պաշտպան հանդիսանալ Տեսչին, և իբր յանցաւոր ներկայացնելով ուսուցիչները՝ հեռացնելու ջանալ զանոնք, որոնք անկեղծութիւնը ունեցած են մատնանշելու վարժարանէն ներս տիրած ու ճարակած ախտերը և անկանոնութիւնները։ Անշուշտ Հոգաբարձութեան ուրիշ միջոց չէր մնար ինքզինքը արդարացնելու, եթէ ոչ հեռացնել գանգատող ուսուցիչները։ Այս քմահաճ փոփոխութիւնը ո՛րչափ օգտակար պիտի ըլլայ դպրոցին, չենք գիտեր. ատիկա ապագային պիտի տեսնուի։ Լաւատես պիտի ըլլայինք, եթէ պաշտօնի հրաւիրուած նորերը աւելի կարող և փորձառու եղած ըլլային։ Անկեղծօրէն փափաքող ենք դպրոցին աւելի բարւոք վիճակ մը ունենալուն։

Կրթական գործերու հանդէպ զգացած անկեղծ և ջերմ փափաքս պարտք կը դնէ վրաս յիշատակելու վերջացող տարւոյն մէջ տեղի ունեցած բարեփոխումները, որոնք առաջ եկած են Հոգաբարձութենէն, ձեռնհաս վարիչի մը առաջնորդութեամբը։ Երբ տղոց բաժինը յամրօրէն վատթարացումի ախտանշանները ցոյց կուտայ, անդին մանկապարտէզ և աղջկանց վարժարան, տարբեր ձեռքերու տակ գովելի յառաջդիմութիւններ կ՚ունենան. մէկը՝ կարող մանկապարտիզպանուհիի մը՝ Տիկին Մ. Տէր-Մեսրոպեանի տեսչութեամբ և միւսը՝ Օր. Բ. Հայէչեանի։ Մանաւանդ աղջկանց վարժարանը ունեցաւ այս տարի արհեստանոց մը, որուն գաղափարը քանի՛ տարիներէ ի վեր կար, բայց միշտ նիւթական դժուարութիւններով չէր յաջողած. կրցած է իրագործել զայն Վ. Գրիգորեան էֆ. իր անվհատ ջանքերուն շնորհիւ։ Արհեստանոցը ունեցած է երկու կարող ուսուցչուհիներ, Հեքիմեան քոյրերը, ձեւի և ձեռագործի համար, որոնք հետեւած են դպրոցի աշակերտուհիներէն զատ դուրսէն թոշակաւոր աշակերտուհիներ, տարեկան երկու ոսկի վճարումով, 12-14ի չափ, որոնք թէ՛ ձեւագիտութիւն սորված են և թէ դուրսէն եկած կարերն ալ կարած, որով վարժարանին այս յաւելուածական ծախքը գոցելէ վերջ պզտիկ շահ մըն ալ կրցած է թողուլ։ Աղջկանց վարժարանի ուսումնական վիճակն ալ գովելի եղած է և աւելի բարձր քան անցեալը. ունեցաւ 9 շրջանաւարտներ։ Հանդէսը, որ տեղի ունեցաւ յունիս 29ի ուրբաթ օրը, շատ փայլուն անցաւ. սրահը վայելուչ կերպով զարդարուած էր ձեռագործներով, ծաղիկներով և կանանչներով։ Հանդէսը սկսաւ Կայս. Համիտիէ քայլերգով, որուն յաջորդեցին շրջանաւարտներու ճառերը, երգերու և նուագներու ընդմիջմամբ։ Յետոյ կատարուեցաւ վկայականներու բաշխումը Տեսչուհի Օր. Բ. Հայէչեանի ձեռամբ, որ անդրադարձաւ կնոջ պարտականութեան վրայ և պարզեց անոր դերը ընտանիքներու մէջ։ Բաշխուեցան մանկապարտէզի ու ձեւագիտութեան դասընթացքներուն հետեւողներու վկայականները իրենց ուսուցչուհիներուն ձեռամբ։ Հանդէսը վերջացաւ Տ. Երուանդ Վրդ.ի համառօտ մէկ բանախօսութեամբ և Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար մաղթանքներով։ Նոյնպէս տղոց կրթական

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —128—

ՏԱՆԻԷԼ ԼԸՍՈՒԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՏԻԿԻՆ ԴԵՍՊԱՆՈՒՀԻՆ

Թ.

ԼՈՒՌ ՀՈՎՏԻՆ ՄԷՋ

Երբ Թիէննօ մտնեցաւ, ծերուկ արհեստաւորը քթթեց իր աչքերուն կոպերը։

—Ա՛հ, սխալեր եմ, քթթմնջեց հայր Ժանէր։

—Ինչո՞ւ, պարոն, հարցուց տղեկը սիրուն քաղաքավարութեամբ մը։

—Ուրիշ մը կարծեցի քեզ։

—Ա՛հ։

—Ռօշպուազէն ես, այնպէս չէ՞. Քօրնէ օրիորդներուն փոքրիկը։

—Մօրաքոյրներս են անոնք։

—Ուրեմն շատ լաւ պարոն մըն ես ինծի համար։

—Ինչո՞ւ, կրկնեց տղան։

—Անիւս դարձնել չես ուզեր հարկաւ։

—Բայց կ՚ուզեմ, գոչեց Թիէննօ աշխուժով։ Շատ գոհ պիտի ըլլամ։

—Թոյլ չպիտի տամ քեզի այդ բանն ընելու։

—Թոյլտուութիւն ստանալու պէտք չունիմ։ Գիտեմ թէ ըրածս գէշ բան մը չէ, այլ աշխատութիւն մը։

—Հպարտութիւն չունի՞ս միթէ։

—Ինքզինքս հպարտ պիտի զգամ ձեր անիւը դարձնելով, ըսաւ տղան։

Ջուլհակագործը, ապշահար, աղեկին նայեցաւ, որ բարեկիրթ վարմունք մը, սիրուն ձեւեր և անթերի խօսակցութիւն մը ունէր, յարգալից և բոլորովին տարբեր՝ Մուլթիէի [illegible]։

—Կարծեմ թէ դպրոցին մէջ սորվեցուցածներէն աւելի բան գիտես, յարեց ծերուկը։ Օր. Ֆանիի համար կ՚ըսեն թէ լաւ կրթութիւն ունի։

—Այնպէս է, բացագանչեց Թիէննօ։

—Քեզի սորվեցնողը ա՞ն է։

—Այո՛։

—Անիւս պիտի՛ դարձնես ուրեմն։

—Երբ որ ուզէք։

—Գիտե՞ս թէ ինչ կուտամ այդ աշխատութեան փոխարէն, հարցուց ծերուկը։

—Թռուցիկ մը առասան, ըսաւ Թիէննօ, նորէն կարմրելով և առջի անգամէն աւելի ուժգնօրէն։

—Եւ կամ թէ սուեր։ Կը նախընտրեմ սուեր տալ։

—Կ՚ուզեմ առասան ունենալ։

—Այն ատեն, մանչուկս, պարտիս ժամերով աշխատիլ։ Ժամը մէկ սու կը վճարեմ։ Ինչպէս գիտես, թռուցիկ մըն ալ... Լաւ առասան մը... Առնուազն չորս կծիկ պէտք է, տասնըվեց սու արժողութեամբ, Թռուցիկը Բաբիւսէնէն վեր բարձրացնելու համար։

Բաբիւսէն ապառաժ մըն է Լուի կիրճերուն վերեւ, ուղղաձիգ ցցուածքով մը լեռնէն անջատուած։ Երեք հարիւր մեթր բարձրութեան վրայ վանական մը ըլլալ կը թուի այդ ժայռը, թեւերուն մէջ մտցուցած ձեռքերը և վեղարով աչքերը ծածկած։

Այդ միջօրէին յետոյ, տուն դարձին, Թիէննօ պարտէզին լսեց մօրաքոյր Ժուլիայի սուր ձայնը, որ կը թրթռար, փղձկելու հակամէտ։

—Սպասէ՛ որ մեռնիմ... Սպասէ՛ որ մեռնիմ՝ այս խեղճ Ռօշպուազը, այս սիրելի տունը ծախելու համար, ուր ծնած ենք...

—Բայց անմիջական պէտք մը չկայ, ծախելու, ըսաւ Ֆանի։ Այդպիսի բան մը չըրուցեցի քեզի։ Ամէն բանէ պիտի զրկենք ինքզինքնիս, բայց չպիտի ծախենք։

Տղեկը հրեց այն սենեակին դուռը, ուր երկու քոյրերը կը վիճաբանէին։

—Ներողութի՛ւն, մօրաքոյրներս, ակամայ լսեցի։ Ձեր տունէն պիտի՞ բաժնուիք... այն աքասիայէն որ իր ճիւղերը մինչեւ ձեր ձեռքերը կը խոնարհէր... Լաւ գիտակին այն տեղէն, ուր մօրաքոյր Ֆանի ջուրին մէջ ինկած է...

Երկու քոյրերը լուռ կը մնային, չուզելով տխրութեան մասնել Թիէննօն, և միւս կողմէ համրօրէն ու ապշութեամբ կը դիտէին տղուն կտրուկ որոշում մը արտայայտող դէմքը, որ այնքան շեշտուած էր իսկոյն։

—Թիէննօ, սովորութիւն ունինք ամէն ինչ ըսելու և կեանքը ցոյց տալու քեզ այնպէս ինչպէս որ է։ Ստուգիւ, ներս մտած միջոցիդ դիտել կուտայի որ մէկ ամառ միայն պիտի կրնայինք Ռօշպուազի մէջ բնակելու հաճոյքը վայելել։ Հարկ պիտի ըլլայ նորէն վարձու տալ։ Եթէ վարձու ալ չտանք՝ պիտի ստիպուինք ծախել։

Էթիէնի խոշոր աչքերը արցունքներով լեցուեցան։

—Օ՛հ, արդէն իսկ շատ կը սիրէի Ռօշպուազը, ըսաւ Էթիէն։ Ձեզի համար ո՛րքան թանկագին ըլլալու է ան։

Իրարու երես կը նայէին։

Բայց երկու քոյրերուն լռութեան հանդէպ, արդէն իսկ զսպուած յուզում մը, կորովամտութեամբ մը, որ մեծ մարդոց վիշտերը շօշափած է, Թիէննօ ըսաւ.

—Նորոգութիւն չի՞ ուզեր այդ պարագային։

—Աւա՜ղ, ո՛չ։ Նորոգութիւն չուզեր այդ պարագային, գոչեց Ժուլիա իր սուր ձայնով։

Ու պառաւ կինը սկսաւ հեծկլտալ, փոքր աղջկան մը պէս բարձրաձայն հեծկլտուքներով, որոնք պատռտուելով դուրս կ՚ելլէին այդ սմքած կուրծքէն և թօշնած հեգ շրթունքներէն։

—Օ՛հ, սիրելիս, ո՛չ վաղը պիտի ծախուի և ոչ ալ այսօր։ Դեռ ատեն ունինք, ըսաւ Ֆանի ողոքիչ քաղցրութեամբ մը, մինչ Թիէննօ կը բռնէր Ժուլիայի ձեռքերը և համբոյրներով կը ծածկէր զանոնք։

Միեւնոյն ատեն իր նայուածքով կը հարցաքննէր Ֆանին։ Կարծես ըսել կ՚ուզէր. «Ինչպէ՞ս կ՚ըլլայ որ իմ հարցումս այդ վիճակին մասնեց զանի։»

—Ռօշպուազը գնելու առաջարկ կ՚ընեն մեզի, ըսաւ Ֆանի մեղմաձայն, խօսքը տղուն ուղղելով։ Մեծ նոր [illegible] իր ելեկտրական շարժիչ ուժը կ՚առնէ Լուի սահանքէն, ինչպէս գիտես։ Մեր տունին պէտք ունին, զայն քակելու և անոր տեղ մթերանոցներ շինելու համար։ Կը հասկնա՞ս։

—Այս տունը քակե՞ն մի, կրկնեց Թիէննօ, որուն սիրուն դէմքը դեփ դեղին դարձաւ։

—Այո՛։ Անտարակոյս, պարտէզն ալ պիտի աւրեն։

—Աքասիան պիտի կտրե՞ն։

—Այո՛... Աքասիան ալ պիտի կտրեն։

Ֆանի ու Թիէննօ մրմունջի մը պէս և հազիւ արտաբերուած վանկերու միջոցաւ փոխանակած էին այդ խօսքերը, նոր բացուած գերեզմանի մը վրայ արտասանուած խօսքերու պէս հանդիսաւոր։

Հակառակ ատոր, Ժուլիա լսեց կատարուած խօսակցութիւնը։ Կրկնապատկուեցան իր արցունքները և ի վերջոյ փոխուեցան խեղդուկ ճիչերու, մղկտումներու և ջղային տագնապի։

Ֆանի իր սենեակը տարաւ քոյրը, հանուեցուց ու պառկեցուց։

Էթիէն, առանց իրեն բան մը ըսուելու, գաւաթ մը շաքարախառն ջուր պատրաստեց, մէջը դնելով նարինջի օշարակ։ Յետոյ դգալ մը ամոքիչ դեղաջուր խառնեց այդ ջուրին մէջ ու Ժուլիայի տարաւ։

—Մօրաքոյր Ժուլիա, խմէ՛ սուրկս։ Աղէկ պիտի գայ։

—Մօրաքոյր Ֆանի, ասկէ առաջ կ՚ըսէիք թէ վարձու տալու համար, նորոգութեան պէտք կայ։ Ծախելու համար ալ նորոգութիւն պէտք չէ ընել միթէ։

(Շարունակելի)

հանդէսը տեղի ունեցաւ միեւնոյն վայելչութեամբ յաջորդ օրը, յունիս 30ին, ի ներկայութեան քաղաքին գայմագամ Նէճմի պէյի և երկսեռ բազմութեան։ Հանդէսը սկսաւ կայս. Համբաւէ քայլերգով և հետզհետէ խօսեցան շրջանաւարտները (14 աշակերտ), ընդմիջուելով երգերով ու նուագներով. յետոյ տեղի ունեցաւ վկայականներու բաշխումը՝ տեսչին ձեռամբ, և վերջացաւ Թուրքերէն ուղերձով մը, զոր կարդաց Թուրքերէնի ուսուցիչ Անտէլեպեան էֆ., բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

Հանդէսներու այս համառօտ յիշատակութենէն վերջ, կը փափաքիմ կրկին անդրադառնալ դպրոցական խնդրին վրայ, մատնանշելու համար մէկ քանի կէտեր, որոնք ոչ միայն հոս, այլ շատ տեղեր կը կրկնուին ու կը կրկնուին, առանց առաջ բերած սխալները զգացուելու։ Գաւառներու մէջ, անկասկածօրէն պէտք ըսեմ, դժուար պիտի ըլլայ գտնել դպրոց մը որ յաջողած ըլլայ պահել իր մէջ տարիներով միեւնոյն ուսուցչութիւնը, երբ կարող ու գիտակից անձերէ կազմուած է, և պահել առով՝ տեւական կանոնաւորութիւն մը։ Ծնողքները ամէն տեղ ալ փափաքող են իրենց զաւակներուն մտաւոր և բարոյական կրթութեան և այսօր ամէն ժամանակէ աւելի անհրաժեշտութիւնը զգացած են լուրջ ու խնամոտ դաստիարակութեան մը։ Մխիթարական է այս ձգտումը, բայց ցաւալի է որ յաճախ անհարկի փոփոխութիւններ պատճառ կ'ըլլան կրթական գործերը խանգարելու։ Այս փոփոխութիւնները թէեւ շատ անգամներ պիւտճէէն ալ առաջ կուգան, սակայն կայ ուրիշ աւելի կարեւոր պատճառ մը, զոր կ'ուզէի ցոյց տալ.— Ուսուցիչներու խնամքով ընտրութիւնը և զայն յարատեւ պահելու խնդիրն է, որուն, դժբախտաբար, քիչ կարեւորութիւն կը տրուի Հոգաբարձութեանց կողմէ։ Ամէն տարի, ամավերջի քննութիւններէն և հանդէսներէն վերջ, հոգաբարձու և ուսուցիչ հոգեկան տագնապի մը կ'ենթարկուին, կը շուարին դպրոցական պաշտօնէից ընտրութիւններու մէջ, և միշտ նախապատուութիւնը կուտան անոր որ նիւթական նպաստաւոր պայմաններով կը ներկայանայ իրենց. սակայն ասիկա երկու կողմին համար ալ ձախողանք մըն է, մանաւանդ դպրոցներու համար։ Աշակերտութիւնը ամէն տարի նոր վարժապետի մը առջեւ կը գտնէ ինքզինքը, նոր գիրքեր, նոր մեթոտներ. և ասով առաջ կուգան անտեղի ծախքեր և այլասերում մը որ հետզհետէ կը սպառնայ տոհմային դաստիարակութեան և բարոյական կրթութեան։ Ըստ մեզ, Թաղական ու Հոգաբարձու էֆ.ները ամէնէն գնահատելի ծառայութիւնը ըրած պիտի ըլլային, եթէ նախ ընտրութիւնը խղճմտօրէն ընելու ջանային և երկրորդ լաւագոյն ուսուցչական խումբ մը կազմելէ վերջ, ազնիւ սկզբունքը ունենային զայն տարիներով պահելու։ Ցաւալի է ըսել որ ասոր գործնական օրինակը իրենց շուրջը օտար վարժարաններու մէջ տեսնելէ և օգտակարութեան համոզուելէ վերջ, դեռ անփոյթ կը գտնուին որդեգրելու այս սկզբունքը, որ անշուշտ ամէնէն փրկարարը պիտի ըլլայ մեր դպրոցները բարեկարգելու և բարձրացնելու համար։ Սխալ չհասկցուինք. չենք ուզեր ըսել թէ պէտք է պահել ուսուցիչ մը, ի՛նչ կարողութեան տէր ալ ըլլայ ան, պէտք է կառչած մնալ աւանդական մեթոտներու որոնք կը հակասեն արդի մանկավարժական սկզբունքներուն, ոչ երբեք, այլ պահել միայն իր պաշտօնին գիտակից, կարող և իր գործին բոլոր հոգւով նուիրուած պաշտօնեաներ, որոնք անշուշտ համերաշխ գործունէութեամբ պիտի երաշխաւորեն կրթական գործերու արդիւնաւորումը, հետեւելով արդի մանկավարժական լաւագոյն սկզբունքներուն։

(Եոզկաթ)

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Մարմնոյ գոյնը միշտ գեղեցիկ պահելու միակ ու ամենապարզ միջոցն է յաճախ, պաղ ջուրով լուալ ու հաստ լաթով շփել մարմինը։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՈՒԻՆԵՄԻՒՆՏԷԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Վիեննայի մէջ շատ կը խօսուի Սուինեմիւնտէի տեսակցութեան պահուն Վիլհէլմ կայսեր ու Նիքոլա կայսեր կողմէ արտասանուած բաժակաճառերուն վրայ։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան թերթը՝ Ֆրէմտէնպլադ կ'ըսէ.—«Սուինեմիւնտէի տեսակցութիւնը պիտի նպաստէ ամէն կողմ ամրապնդելու վստահութիւնը խաղաղութեան պահպանման մասին։ Երկու վեհապետներուն հանդիպումը շատ օգտակար արդիւնքներ պիտի ունենայ։ Աւանդական է այն բարեկամութիւնը զոր Ռուսիա ու Գերմանիա փոխադարձաբար կը տածեն իրարու նկատմամբ, սակայն պէտք է նաեւ ուրախ ըլլալ այդ բարեկամութեան ամրապնդուելուն համար։ Սուինեմիւնտէի մէջ նոր կացութիւններ առաջ չբերուեցան, սակայն երկու կայսերներուն տեսակցութիւնը այնքան մեծ կարեւորութիւն ունի որ թոյլ կուտայ լաւ ըմբռնել գոյութիւն ունեցող կացութիւնը։ Այդ տեսակցութենէն յետոյ տեղի պիտի ունենայ Անգլիոյ ու Գերմանիոյ վեհապետներուն հանդիպումը Վիլհէլմսհէօհէի մէջ։ Եւրոպական տէրութեանց միջեւ յարաբերութիւնները հիմա աւելի գոհացուցիչ վիճակ մը ունին։ Ամրապնդումի թուական մը մէջ կը գտնուինք և Սուինեմիւնտէի տեսակցութիւնը կարեւոր սատար մը եղաւ իրաց այս բարեբաստիկ զարգացումին մէջ։»

— Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ ալ կ'ըսէ.— «Սուինեմիւնտէի մէջ երկու կայսերներուն կողմէ արտասանուած ջերմագին ու կոռովալի բաժակաճառերը աւելի ևս կը շեշտեն այդ տեսակցութեան կարեւորութիւնը։ Բաժակաճառերը ո՛չ միայն կայս. երկու գերդաստաններու անձնական յարաբերութեանց վրայ կը խօսին, այլ նաեւ երկու երկիրներու յարաբերութեանց վրայ։ Եթէ յիշուի ասկէ առաջ Նիքոլա կայսեր կողմէ արտասանուած բաժակաճառերուն նուազ ջերմագին հանգամանքը, սա պիտի հաստատուի թէ խիստ կարեւոր փոփոխութիւններ տեղի ունեցած են այդ յարաբերութեանց մէջ։ Ռուսիոյ համար շահաւոր է լաւ յարաբերութիւններ ունենալ իր դրացիին՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ, որուն հետ համակարծիք է կարգ մը խնդիրներու համար. հիմա Ռուսիա նորէն կը մօտենայ Գերմանիոյ, այն աստիճան որ երեսուն տարիէ ի վեր տեղի ունեցած չէր. գերման դրամական հրապարակը այլեւս չպիտի փակուի և կարգ մը խնդրոց մէջ Գերմանիոյ ահագին ազդեցութիւնը Ռուսիոյ աննպաստ կերպով պիտի չգործադրուի։»

ՊԱՐՈՆ ՖՈՆ ԷՐԷՆԹԱԼ

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ յետադարձ ակնարկ մը կը նետէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն ֆոն Էրէնթալի կատարած գործին վրայ՝ այդ պաշտօնին կոչուած օրէն ի վեր՝ անցեալ աշնան։ Վիեննական թերթը կ'ըսէ թէ Պարոն ֆոն Էրէնթալ իրեն յատուկ քաղաքականութիւն մը ունի՝ բոլորովին մասնաւոր գաղափարէ մը ներշնչուելով։ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կը յարէ.— «Այդ դիւանագիտութիւնը, զոր Էտուարտ Թագաւորը հաստատեց, հաստատական է. բնաւ չի նմանիր տասներհինգ-քսան տարի առաջուան այն դիւանագիտութեան որ ժխտողական եղած էր։ Տէրութեանց շատերուն միջեւ յարաբերութիւնները այնքան հաստատուն հիմերու վրայ չէին դներ խաղաղութիւնը։ Տէզիոյի և Իշլի տեսակցութիւններն ալ յատկանշական մէկ կողմը կը կազմեն Պարոն ֆոն Էրէնթալի անձնական քաղաքականութեան։ Տէզիոյի մէջ կնքուեցաւ համաձայնութիւն մը, որ, ինչպէս ծանուցին պաշտօնական զեկոյցները, դաշնադիրներուն համաձայնութիւնը կ'ապահովէ ապագային կարելի բոլոր պատահականութեանց համար։ Գալով Էտուարտ Թագաւորին Իշլ այցելելուն, հաւանական է որ այդ կերպով բրիտանական քաղաքականութեան աջակցութիւնը ձեռք բերուի վերոգրեալ համաձայնութեանց համար։ Պարոն ֆոն Էրէնթալ կ'ուզէ որ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ չորս կողմը բարեացակամ դրացիներ, բարեկամներ ու դաշնադիրներ գտնուին։ Իտալիոյ հետ յարաբերութիւնները աւելի սերտ հանգամանք մը ստացած են։ Անգլիա եւս աւելի վստահելից յարաբերութիւններ պիտի ունենայ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ։ Ուրեմն հիմակուընէ կարելի է ըսել թէ Պարոն ֆոն Էրէնթալ լուրջ քաղաքականութիւն մը ունի և տաղանդաւոր մարդ մըն է։»

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Պապը, ինչպէս յայտնի է, հրապարակաւ բողոքեց Իտալիոյ մէջ հակակղերականներու արարքներուն դէմ։ Վատիկան կէս-պաշտօնական զեկուցում մը հրատարակեց՝ ծանուցանելու համար թէ Պիոս Ժ. հրամայած է որ իր եկեղեցական յոբելեանին առթիւ կատարուելիք հանդէսները տեղի չունենան։ Միեւնոյն ժամանակ ծանուցուեցաւ թէ Պապը գրութիւն մը կը պատրաստէ՝ պարգելով իր բոլոր ըղձանները՝ Իտալիոյ մէջ կրօնական զգացումները վառ պահելու համար. Նաեւ ծանուցանելով թէ իրաց ներկայ կացութեան հետեւանքով, իր եկեղեցական յոբելեանին հանդէսները տեղի պիտի չունենան։ Ֆրանսական թերթ մը այդ մասին հետեւեալը կը գրէ.— «Ճիշդ չորս տարի առաջ քաղաքական բոլոր կուսակցութեանց պատկանող Իտալացիները մեծ խանդավառութեամբ ողջունեցին Պիոս Ժ.ի ընտրութիւնը, գուշակելով սիրալիր համաձայնութեան թուական մը։ Եւ նախարարապետ Պ. Ճոլիդդիի կողմէ Վատիկանի հանդէպ ցոյց տրուած բարեացակամութիւնը վերջերս եղական կերպով նպաստաւորած էր կղերականութիւնը Իտալիոյ մէջ։ Ճոլիդդիի Դահլիճը այն տեսակ ընթացքի մը հետեւեցաւ իտալական կղերին հանդէպ, որ կարելի չէր տարակուսիլ անոր մտադրութենէն թէ կ'ուզէ իրեն համար ապահովել կղերականներու աջակցութիւնը, որոնք քաղաքական կրկէսը վերադարձած էին։ Սակայն երեւոյթով միայն ճարտար էր այն քաղաքականութիւնը, որով կ'ուզուէր հաւաքել կաթոլիկները, որպէս զի հետզհետէ ծայրագոյն աջակողմի կուսակցութիւնը զօրաւոր ընդդիմութիւն մը չկազմէ։ Պ. Ճոլիդդի օր մը պիտի հասկնայ այդ քաղաքականութեան ապարդիւն ըլլալը։ Հռոմի քաղաքապետական ընտրութիւնները հաստատեցին թէ տէմոքրատները կրնան կղերական կուսակցութեան դիմադրել, առանց պէտք ունենալու աջակողմի հետ միութեան մը։»

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Եորկիոս Թագաւորը, որ հիմա Էքս-լէ-Պէն կը գտնուի, ամսոյս վերջերը Բարիզ երթալով շաբաթ մը պիտի մնայ. յետոյ Քօբէնհակ երթալով ամիս մը պիտի մնայ իր եղբօրը՝ Տանըմարքայի Թագաւորին մօտ։ Միեւնոյն ժամանակ Քօբէնհակ պիտի գտնուին Ռուսիոյ մայր կայսրուհին և Անգլիոյ Թագուհին։ Եորկիոս Թագաւորը, Քօբէնհակէ վերադարձին, նորէն Բարիզ պիտի հանդիպի և բաւական ատեն պիտի մնայ. պաշտօնական այցելութիւն պիտի տայ Նախագահ Պ. Ֆալիէռի ու տիկնոջը։

ՋԻՆՈՒ ՆԱՒԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ.— Ճափոնի նաւային շինութեան ընկերութիւնը՝ Քավաքի, Ջինու կառավարութենէն յանձնարարութիւն ստացաւ տասը-տասներկու թնդանօթակիրներու շինութեան համար, որոնք Եանկսէ գետին մէջ պիտի գործածուին։ Քավաքի ընկերութիւնը այդ շինութիւնը յանձն առաւ՝ յաջորդական մասնաւճարներ ստանալու պայմանաւ։ Այդ կերպով յաղթեց ամերիկեան ու անգլիական իր մրցակիցներուն։ Ջին հիմա ամէն տեսակ խնայողութիւն կ'ընէ Ուէյ-Հայ-Ուէյի վարձակալութեան պայմանագրութիւնը ջնջելու համար։ Ռուսերը այլ եւս Բորթ-Արթուրի մէջ չըլլալով, Ջին այլ եւս իրաւունք ունի Անգլիացիներուն ձեռքէն առնելու Ուէյ-Հայ-Ուէյը։

ԻՌԼԱՆՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Լորտերու ժողովը, երկար վիճաբանութենէ մը ետքը, 34ի դէմ 153 ձայնով քուէարկեց առաջարկութիւն մը, զոր նախարարութիւնը չէր ընդունէր, և որ կը փոխէ Իռլանտայի մէջ գետիններու պարտաւորիչ գնման վերաբերեալ յօդուածները. Նաեւ ընդունուեցաւ ուրիշ առաջարկութիւն մը, որ իրենց գետիններուն մէջ վերահաստատուած վարձկաններուն թիւը երկու հազարի կը սահմանէ։

ՎԱՏԻԿԱՆԻ արտաքին գործոց քարտուղար Մէրրի տէլ Վալ կարտինալը Քասդէլ Կանտոլֆոյի պապական դղեակը գացած է՝ ամառուան արձակուրդը անցընելու, որով այդ պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ Մոնսէնեօր Տէլլա Քիէզա։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱ՛Մ ՄԱՀ ԿԱՄ ՍԷՐ.—Դին-Լի-Հու անուն չին երիտասարդ մը կար վերջերս տիկին Վարադէս նշանաւոր երգչուհիին ծառայութեան մէջ Բարիզի մէջ։ Տիկին Վարադէս Ֆըզանտըրի փողոցին մէջ հոյակապ տուն մը ունի, ուր արուեստագէտներ շարունակ կ'այցելեն և գրեթէ միշտ նուագահանդէսի նման երեկոյթներ տեղի կ'ունենան. բայց նուագի և ձայնի թրթռումները մելամաղձոտութիւն պատճառած էին չինացի քսանամեայ այդ երիտասարդին, զոր իր տիրուհին անցեալ տարի Շանկայէ հետ բերած է։ Չինուն այդ չափազանց զգայուն և դիւրագրգիռ զաւակն օրէ օր այն աստիճան մելամաղձոտեցաւ, որ վերջապէս մտադրեց անձնասպանութեան դիմել։ Պոլոնեի անտառին ամայի մացառներուն մէջ մոլեխինդ ժողվեց, «թէյ» մը պատրաստեց անով և Սոկրատի մը ստոյիկեան հանդարտութեամբ ամբողջ գաւաթ մը խմեց անկէ. բայց մահը չերեւցաւ և Դին մէկ քանի օր ինքզինքը տկար զգաց միայն։ Ասոր վրայ՝ աֆիոն ծխեց օր մը շարունակ։ Մահը դարձեալ չայցելեց իրեն, և Դին-Լի-Հու միայն խոր քունի մը մէջ ինկաւ, որ տեւեց 48 ժամ։ Արթննալուն բաւական առողջ և կազդուրուած զգաց ինքզինքը։ Տիկին Վարադէս միւս կողմէն կը շարունակէր իր նուագահանդէսները և ձայնի վարժութիւնները, որոնք երիտասարդ չինացին իր մելամաղձոտութեան մէջ աւելի ևս կը զօրացնէին։ Անցեալ օր Դին-Լի-Հու բաց պատուհանի մը առջեւ կեցած էր և վար նետուելով անձնասպան ըլլալ կը մտածէր, և կը յուսար որ այս անգամ յաջողի վերջ տալ իր տխուր կեանքին. և վար ցատկեց, բայց ճիշդ այդ պահուն օթոմոպիլ մը կ'անցնէր փողոցէն, և Դին-Լի-Հու, որ ինքզինքն արդէն իսկ Պուտտայի արքայութեան մէջ հասած կը զգար, ինկաւ օթոմոպիլին մէջ։ Դիւրին է երեւակայել այդ ատեն օթոմոպիլին մէջ գտնուողներուն ահն ու սարսափը, որոնք իրենց վախէն ու բարկութենէն ետքը, որոշեցին ոստիկանութեան յանձնել զայն։ Ֆրանսերէնէ և չինարէնէ խառն լեզուով մը Դին-Լի հասկցուց թէ ինք տիկին Վարադէսի ծառայութեան մէջ կը գտնուի, կանչուեցաւ տիկին երգչուհին. հարցուց թէ ի՛նչ էր իր անձնասպանութեան դիմելու պատճառը.—«Ո՛հ, չե՛ս գիտեր», ըսաւ Չինացին։ Ոստիկանապետը հարցնելով պատճառը, Դին-Լի ըսաւ.—«Ֆրանսացի տիկինը շատ կ'երգէ։ Կամ պէտք է որ մեռնիմ և կամ առնեմ քալեմ»։ Տիկինը Շանկայ ղրկել խոստացաւ իր նուագասէր ծառան։

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱՓՈԽԻԿՆԵՐԸ.— Տասը տարիէ ի վեր Հնդկաստանի մէջ ճարակող ժանտախտը մեծ կորուստներու պատճառ եղած է, մանաւանդ վերջին տարիներու մէջ։ Յունիսի վերջին շաբթուան մէջ երեսուն հազար հոգի մեռած են. իսկ մայիսի մէջ շաբաթը 52,000 հոգիէն աւելի էր մեռելոց թիւը։ Բայց վերջին օրերու նուազումը կարեւորութիւն չունի, վասն զի փորձառութիւնը կը ցուցնէ թէ օդի փոփոխութիւն մը կամ ուրիշ ո և է անյայտ պատճառ մը կրնայ վերստին աւելցնել զոհերուն թիւը։ Ժանտախտը տարածուած է այժմ ամբողջ երկրին մէջ, և գլխաւոր վայրերն են Բունճապ և միացեալ գաւառները, որոնք հիւանդութեան բոյներ դարձած են։ Ժանտախտը Պոմպէյի մէջ ալ մեծաքանակ զոհեր պատճառած է։ Այս աղէտին վրայ, քոլերան ալ այս եղանակին մէջ սպառնական հանգամանք առաւ Հիմալայական երկրին մէջ, մասնաւորապէս Քաշմիրի մէջ, ուր յունիսի մէկ շաբթուան մէջ 3000 դէպք պատահեցան, որոնց 1300ը մահացաւ։ Խնդրոյն քաղաքական կարեւորութիւնը սա է թէ այս ընթացքով այս տարափոխիկ հիւանդութիւնները պատճառ պիտի ըլլան հնդկական բնակչութեան նուազման, ինչ որ քաղաքական ներկայ վիճակին մէջ լուրջ խնդիր մըն է Հնդկաստանի կառավարութեան համար։

ՍՊԻՏԱԿ ԳՈՅՆԸ ՍՈՒԳԻ ՆՇԱՆ.— Ֆրանսայի մէջ այժմ տրամադրութիւն կայ սեւ գոյնը սուգի արտաքին նշան ըլլալէ դադրեցնել, և անոր տեղը դնել սպիտակը։ Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ Քաթէրին Մէտիչիի օրով էր որ Ֆիրէնցայէն Բարիզ տարուեցաւ սեւ գոյնը իբր սուգի նշան գործածումը, որ անկէ ետքը տակաւ օրէնք եղաւ հիւսիսային Եւրոպայի մէջ։ Դիտել կը տրուի նաեւ թէ մանաւանդ ամռան մէջ, վայելչասէր կնոջ մը համար աւելի դիւրին է սպիտակ գոյնով սիրուն արդուզարդ մը ընել, քան թէ սեւ գոյն. և եթէ սպիտակը «սուգի նշան» ըլլայ իրօք, ատիկա հին սովորութեանց վերադարձ ըլլալով հանդերձ, ժամանակին ճաշակին ալ պիտի յարմարի։ Ճափոնցիք, նորագոյն քաղաքակրթութեան այդ ռահվիրաները, իրենց համար դարերէ ի վեր բաց գոյնը իրենց սգոյ նշան ունին, և կ'երեւի թէ Ֆրանսացիք այս անգամ արեւելեան այդ ժողովուրդին օրինակին հետեւիլ կ'ուզեն։ Սիրելիներու համար սուգ բռնելը քաղաքակրթութեան չափ հին սովորութիւն մըն է, որ ամէն ատեն ամէն ժողովուրդներու մէջ ալ կար։ Ռուս Եկեղեցւոյ բարձրաստիճան պաշտօնեաներէն մին անգամ մը ըսած է թէ «Աստուածային կամքին հակառակ է մեռնողի մը համար ցաւիլ, և Աստուծոյ դէմ մեղանչել է մասնաւոր գոյնով մը աւելի ևս շեշտել այդ ցաւին արտայայտութիւնը։»

ՔԱՌԼ ՀԱՈՒԻ ԴԱՏԸ

ՍԻՐԱՅԻՆ ՈՒ ԵՂԵՌՆԱԿԱՆ ՏՌԱՄ

Սպասելով Եւր. Սուրհանդակին բերելիք նորագոյն տեղեկութեանց, այս եղեռնական դատին խորհրդաւոր հետեւանքներուն վրայ որոնք սիրային տռամի մը կերպարանքը կ'առնեն, գրելինք քիչ մը Քառլ Հաուի և իր քենիին՝ Օր. Օլկա Մոլիթօրի վերագրուած սրտի յարաբերութիւններով։ Լրագրական թղթակիցներու պրպտումները հետզհետէ երեւան կը հանեն թէ երիտասարդ փաստաբանը՝ ամուսնանալէ առաջ՝ flirt ունեցած կամ սիրաբանած էր իր ապագայ նշանածին քրոջ՝ Օլկայի հետ։ Սակայն հարկադրուած ըլլալով ժամանակի մը համար բաժնուիլ անկէ, լաւագոյն սեպեց իր ընտրութիւնը կեդրոնացնել Օլկայի անդրանիկ քրոջ՝ Լինայի վրայ, որուն հետ ամուսնացաւ։ Այս ընտանեկան նոր կեանքը կազմուած օրէն իսկ խանգարուած ու տխուր բան մը դարձաւ, այն պատճառով որ Քառլ Հաու կը շարունակէր ըղձալ իր քենիին և նախանձու կրքոտ տեսարաններ անպակաս էին երկու քոյրերուն միջեւ, որոնց կը միջամտէր, բնականաբար, զոքանչն ալ։ Դերձակուհի մը պատմած է մինչեւ իսկ թէ օր մը անոնց տունը գտնուած միջոցին տեսած է որ Օլկա կը կռուէր մօրը հետ և զիրար ծեծելու սահման առաջ գացած էին։ Բարիզի մէջ, ուր բնակեցան ժամանակ մը, Տիկին Լինա Հաու հիւանդ էր ու անկողինը մնալու հարկադրուած. այս պարագայէն օգտուելով, իր ամուսինը քենիին հետ պտոյտներ կը կատարէր, մանաւանդ, ինչպէս գիշերները փոքրիկ թատրոններ առաջնորդելով մանկամարդ աղջիկը։

Գալով Տիկին Լինա Հաուի անձնասպանութեան, իր մօրը սպաննուելէն ետքը և ամուսնին բանտ գտնուած միջոցին, սա մեկնութիւնը կը տրուի անոր.—Լինա կը մտածէր թէ իրեն պէս հիւանդ կին մը այլեւս հրապոյր չի կրնար ունենալ իր էրկանը համար և ո՛չ ալ հրաժարեցնել զայն սիրելէ գեղանի ու խելանի Օլկան. ուստի որոշեց վերջ տալ իր կեանքին, բայց կ'ուզէր որ ամուսինն ալ իր հետ մեռնի։ Երկու սրուակ աֆիոն պատրաստեց, խնդրելով Քառլ Հաուի փաստաբան Պ. Տիէձ որ մէկ հատը ամուսնին տայ. համեմատաբար ձեռք անցուցած էր այս դեղը, քանի մը բժիշկներէ միանգամայն խնդրելով մէյմէկ փոքրիկ քանակութեամբ ստանալու դեղագիր՝ իր սաստիկ ցաւերը մեղմացնելու պատրուակով։ Աւելորդ է ըսել թէ Պ. Տիէձ մերժեց իրեն եղած առաջարկը. մանկամարդ կինը՝ նախանձէն ու իր ընտանեկան պատուոյն շուրջը յարուցուած գայթակղութիւններէն խելայեղ՝ գետը նետեց ինքզինքը։ Կտակ մը պատրաստած էր որուն մէջ իր և իր մօրը հարստութենէն իրեն ինկած բաժինը կը թողուր իր մանկատի զաւկին, պայմանով որ եթէ ամուսինը անպարտ արձակուի կամ ժամանակաւոր դատապարտութիւն մը կրէ, արձակուելէն ետքը ամսական հաստատ գումար մը յատկացուի անոր, պարկեշտօրէն ապրելու համար։ Քառլ Հաու իր դատավարութեան գերագոյն վայրկեաններուն մէջ իսկ կը սիրէր միշտ Օլկան, ինչպէս մինչեւ ցարդ մահուան դատապարտուելէն ետքն ալ,—գէթ այս է իր պաշտպան փաստաբանին կարծիքը,—և ամէն միջոց ի գործ դրած էր անոր վրայէն անհետացնելու համար մեղսակցութեան որ և է կասկած. գիտէր որ այս կասկածը շատոնց կը սաւառնէր անոր վրայ, բայց տեսակ մը հաճոյք կը գտնէր իր սիրոյն ու սիրուհւոյն զոհուելուն մէջ։ Անտրէա անուն զինագործ մը որ Տիկին Մոլիթօրի սպաննուելէն անմիջապէս ետքը կանչուած էր քննելու անոր վէրքերն ու սիրտը, բացարձակապէս կը յայտարարէ թէ մարդասպանին ռեվոլվէրը արձակուած միջոցին, 6էն 8 հարիւրորդամէթր հեռաւորութիւն միայն ունէր վիրաւորուելէն. սպաննեալ կնոջ հագուստները այրուածքի հետքեր կը կրեն իրենց այն մասերուն մէջ որոնցմէ անցած էին գնդակները, ուսկից կը հետեւի թէ ոճրագործը երկու կիներուն շատ մօտ՝ անմիջապէս ետին կը գտնուէր և թէ հրազէնը ուղղած էր՝ Տիկին Մոլիթօրի հագուստին դպցնելով զայն։ Արդ, այս պարագային մէջ, ինչպէս կ'ըլլայ որ Օր. Օլկա, որ իր մօրը քովէն կը քալէր, նշմարած չէր մարդասպանը։

ՏՕՔԹ. Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՋՂԱՅԻՆ ԵՒ ՄՏԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
(Վկայեալ [illegible] համալսարանէն)

Բժիշկ Իտալական Հիւանդանոցին (նախկին բժիշկ Տօքթ. Մոնձերիին տեղ անուանուած) և Ս. Յակոբ Անկելանոցին։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, ցերեկէն վերջ, իր բնակարանը, Բերա, Թարլաբաշի, Թիւ 12։

Աղքատները ձրիաբար կը քննէ հինգշաբթի օրերը ցերեկէն վերջ։

10—3

ՄՈՆԹԷ-ՔԱՐԼՈՅԻ ՈՃԻՐԸ

Երեքշաբթի օրուան Արեւելքի «Վերջին Լուրեր»ուն մէջ հաղորդեցինք արդէն թէ Կոլտ ամուսիններուն ինքնութիւնը հաստատուած է, որով աւելի ճիշդ պիտի ըլլայ կոչել զիրենք Կուլտ (Gould) փոխանակ Կոլտի (Gold)։ Միայն թէ, Պարոնէտի (Baronnet) տիտղոսը զոր Կուլտ կուտայ ինքզինքին՝ կը պատկանի իր անդրանիկ եղբօրը որ Հարաւային Աւստրալիոյ փոքրիկ մէկ քաղաքը կը բնակի։ Վէրէ Կուլտի իր արդի կնոջ հետ օրինաւորապէս ամուսնացած ըլլալն ալ կասկածի տակ է։ Մոնթէ-Քարլոյի ոճիրին հեղինակը երկար ժամանակ Քանատա ապրած է, ուր ծանօթացած էր երկու Ֆրանսուհիներու, Ժիրոտէն քոյրերը, որոնցմէ մէկուն հետ ամուսնացաւ. այս վերջինին մահէն ետքը, քովը պահեց իր քենին՝ Վիօլէթ Ժիրոտէն՝ որուն հետ կը կենակցէր մինչեւ այսօր. հետեւաբար, իր այսօրուան մեղսակցուհին՝ Վիօլէթ Կուլտ, պարզապէս իր քեռայրին հոմանուհին է։ Այս պայմաններուն մէջ, թէեւ Մոնաքոյի իշխանութիւնները Կուլտ ամուսիններուն իրենց յանձնուիլը կը պահանջէին, սակայն հաւանաբար երեկը միայն պիտի յանձնուի, քանի որ Վիօլէթ Ժիրոտէն օրինաւորապէս ամուսնացած չըլլալով անոր հետ՝ չէ կորսնցուցած իր ֆրանսական հպատակութիւնը և ֆրանսական իշխանութեանց իրաւասութեան ներքեւ կը գտնուի։ Մարսիլիոյ բանտին մէջ թէեւ Կուլտ խցիկ մը մէջ փակուած է, բայց սաստիկ ընկճուած ու ջղագրգիռ վիճակի մէջ ըլլալուն՝ երկու ուրիշ բանտարկեալներ դրած են քովը, որպէս զի մի՛ գուցէ անձնասպանութիւն փորձէ։ Իր կարծեցեալ կինը կամ հոմանուհին ալ կանանց յատուկ բանտային հիւանդանոցին մէջ տեղաւորուած են։ Վէրէ Կուլտ բանտին մէջ կը տառապի աղեթափութենէ, իսկ կինը՝ սիֆիլիսէ։

⁂ Մեր ընթերցողներուն ծանօթացուցած ենք նաեւ, այս տռամին ուղղակի կամ անուղղակի դերակատարներէն Օր. Ժիրոտէնը՝ Կուլտի կենակցուհիին եղբօրդուստրը որ անոնց հետ կը բնակէր։ Մոնթէ-Քարլոյի դատաւոր Պ. Սավարի կողմէ հարցաքննուելով, այս աղջիկը յայտարարեց թէ ինք՝ կիրակի օրը, առանց բնաւ տեղեկութիւն ունենալու պատահելիքէն, բարեկամուհիներու հետ պտոյտի ելած էր և շատ ուշ վերադարձած. վիլլան մտնելուն բանէ մը չէր կասկածած, վասն զի զոհին դիակը պահած էին անպէտ առարկաներու յատուկ խուցի մը մէջ։ Երկուշաբթի իրիկուան կողմ, երբ կ'ուզէր այդ խուցը երթալ, իր հօրաքոյրը ըսած էր իրեն.—«Այդ սենեակին մէջ գործ չունիս. ես բանալիով կղպած եմ զայն»։ Հարցաքննիչը կը հետեւցնէ այս յայտարարութենէն, թէ դիակին կտրատումը տեղի ունեցած է ո՛չ թէ կիրակի իրիկուն, ոճիրէն անմիջապէս ետքը, այլ երկուշաբթի ցորեկուան մօտ։ Այս եղեռնագործութեան նախընթաց օրերուն մէջ, Կուլտ և կինը լռակեաց և տրտում երեւոյթ մը ունէին, որուն պատճառը երբ հարցուցեր էր Օր. Ժիրոտէն, պատասխաներ էին թէ դրամական մեծամեծ կորուստներ ըրած էին՝ իրենց բոլոր հարստութիւնը յանձնուած ըլլալով Սան-Ֆրանչիսքոյի ապահովագրական ընկերութիւններէն մէկ քանիին որոնք սնանկացան՝ մեծ երկրաշարժին ու հրդեհներուն հետեւանօք։

⁂ Լոնտոնի թերթ մը հեռագրաւ տեղեկութիւններ ստացեր է Ատէլայտէն (Հարաւային Աւստրալիա) ուր կը բնակի Վէրէ Կուլտի անդրանիկ եղբայրը՝ Սըր Ճէյմս Սթէֆըն Կուլտ՝ որ կարեւոր պաշտօն մը ունի երկաթուղւոյ շինութեանց վրայ, Կլոտոնի քաղաքին մէջ։ Երկաթեայ ձողի մը վրայ նստած՝ նախաճաշ կ'ընէ եղեր, գործաւորի մը պէս, երբ թղթակիցը գացեր գտեր է զինքը.— «Պարոնէտութեան տիտղոսը ինծի կը պատկանի, ըսեր է, բայց ես այս բանը ծածկած եմ միշտ։ Հարստութիւն չունէի, որպէս զի այդ տիտղոսին արժանաւոր կեանք մը վարէի Իռլանտայի մէջ և քսան տարիէ ի վեր երկաթուղւոյ ընկերութեան ծառայութեան մէջ եմ»։ Սըր Ճէյմս Կուլտ այրի է. երեք մանչ և մէկ աղջիկ զաւակ ունի։ Յայտարարած է թէ իր ընտանիքի անդամ Եւրոպայի մէջ հօրաքոյր մը ունի և կրտսեր եղբայրը՝ Վէրէ Կուլտ՝ որուն երեսը չէ տեսած տղայութենէն ի վեր։ Իր զաւակներուն հետ կը բնակի պարզ երեւոյթով տան մը մէջ և դրացիները շատ կը յարգեն զինքը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Պալայի աստիճան տրուեցաւ Պոլսոյ օտար ապրանքներու մաքսատան Տնօրէն Ճէմալ պէյի։ Ուլայի առաջին աստիճան՝ Եանեայի Նահանգին տէֆթէրտար Հիլմի էֆ.ի։ Սանիէի աստիճան՝ Միխալըճ գաւառակին մալ միւտիրի Նազար պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Վճռաբեկ ատեանին անդամ անուանուեցաւ Կ. Պոլսոյ առեւտրական առաջին դատարանին անդամ Գաբրիէլ Սահակեան էֆ., Կ. Պոլսոյ առեւտրական առաջին դատարանին անդամ անուանուեցաւ Բերայի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազ Թադէոս Բէֆջը էֆ.։ Բերայի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազ անուանուեցաւ նոյն դատարանին անդամներէն Գաբրիէլ էֆ. Նէշգէրճեան, որուն յաջորդեց Կ. Պոլսոյ առեւտրական դատարանին օգնական անդամ Սանդրօ էֆ.։ Անոր ալ յաջորդեց Կ. Պոլսոյ առեւտրական առաջին դատարանին քարտուղարներէն և իրաւագիտական վարժարանին շրջանաւարտներէն Պօղոսաքի էֆ.։

— Պէյրութի Նահանգին Հայֆա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Սայտա գաւառակին գայմագամ Քեամիլ պէյ, որուն յաջորդեց Հայֆայի գաւառակին գայմագամ Հալիմ էֆ.։

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆ.— Ականաւոր Օսմանեան պատերազմական [illegible] կայս. բժշկական վարժարանին ներքին [illegible] Առաջին կարգի Մէճիտիէ [illegible] նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին [illegible] Տնօրէն և [illegible] կայս. [illegible] պէյի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ [illegible] պէյի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ կայս. զինուորական վարժարանին [illegible] Ալի պէյի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

[illegible].— Բոլոր նախարարները և կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարները, վաղը, կայս. Պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները պիտի մատուցանեն [illegible]։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց [illegible] Յովսէփ անուն [illegible] Գոնեայի Նահանգին [illegible] Օսմանիէ [illegible] Բ. Դուռը [illegible] Գոնեայի [illegible] պիտի [illegible] Նահանգին [illegible]։

ՄՇՏԱՊԷՍ ՏԵՍՉԱՆՈՐԴՆԵՐԸ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ելմտական նախարարութեան, անտառներու, հանքերու և երկրագործական նախարարութեան և Հանրային Պարտքի վարչութեան կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ յանձնաժողով մը կազմել, [illegible] Նահանգի [illegible] Տնօրէն [illegible] պէյ և [illegible] Ճէմիլ պէյ։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ Նահանգին կլիմային [illegible] [illegible]։

ՍԻՍԱՋԱՆՈՒԹԻՒՆ. — [illegible] [illegible]։

— Սէլանիկի կուսակալութիւնը [illegible] [illegible]։

ՀԻՃԱՋԻ Համիտիէ երկաթուղիին [illegible] Կայս. Իրատէ մը հրամայեց [illegible]։

ԱՆԹՈՒՆԻ ԳԻՒՂԸ.—[illegible]։

ՊՈԼՍՈՅ [illegible] վարչութիւնը Երկրագործական [illegible] քայլին յանձնուած է, Մեծ Նոր Խանին պիտի փոխադրուի ոսկերչապետ Հարոնեանի էֆ.ի սեփական Շարգ Զարչին։

ՄԻՍԻ ԳԻՆԸ.— «Զաւնի»ի պաշտօնեաները երեք միսի գինը որոշեցին առաջուան պէս՝ այսինքն գըվըրճըգ՝ ութը և գարաման եօթը ղրուշ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ նահանգին Սու Սըղըրլըք գետը մաքրելու և նաւարկելի վիճակի մը վերածելու համար, ինչպէս յայտնի է, մենաշնորհ տրուած է Տիլավէր Փաշազադէ Րէուֆ պէյի։ Բարիզի արուեստի ձեռնարկութեանց Ընկերութեան կողմէ Պ. Պուազէ անուն ճարտարագէտ մը ղրկուած է՝ վերոգրեալ գետին նկատմամբ քննութիւն կատարելու։ Պ. Պուազէ, հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ճարտարագէտներէն Պ. Պ. Լըքլէռի ու Բօլ Լաչէզի հետ, այդ քննութիւնը կատարած՝ տեղեկագիր մը ղրկած է նոյն Ընկերութեան։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, Պրուսայի վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազին մէկ տեղեկագրին վրայ, որոշեց դատաստանի ենթարկել Կէտոս գաւառակին նախնական դատարանին նախագահ Պէհճէթ էֆ.ն՝ զեղծումներ գործած ըլլալուն համար։ Նոյն դատարանին առաջին քարտուղար Ապտուլլահ էֆ.ն ալ դատաստանի պիտի ենթարկուի։

—Դատական նախարարութիւնը, Էրզրումի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազին մէկ տեղեկագրին վրայ, որոշեց դատաստանի ենթարկել Դերջան գաւառակին նախնական դատարանին նախորդ անդամ Մուսթաֆա էֆ.ն և հարցաքննիչ դատաւորի օգնական Տէրվիշ էֆ.ն՝ զեղծումներ գործած ըլլալնուն համար։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանը, որ մէկ քանի օրէ ի վեր Մեծ Կղզի կը գտնուէր, առջի օրը Թարապիա վերադարձաւ Իմոճըն պահականաւով։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Տնօրէն Բանճիրի պէյ, որ արձակուրդով Եւրոպայի ջերմուկները կը գտնուի, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

ԱՅՍՏԵՖԱՆՈՍԻ փարոսին մօտ՝ պահապանի խրճիթին վարի կողմը վճիտ և ախորժահամ ջուրի մը ակը գտնուեր է։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ երեքշաբթի օրը ժանտախտէ երկու դէպքեր պատահեր են. ասոնց մէկը երեւան ելած է այն տունին մէջ, ուր յուլիս 28ին ժանտախտէ դէպք մը պատահած էր։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար Պ. Կէշով, որ իր հօրը յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուելու համար Սոֆիա գացած էր, երէկ Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

ՍՈՒԼԻՆԱՅԷՆ առնուած լուրերու նայելով, հելլենական Պոսֆոր շոգենաւը 3,300 թոնօ, ընկղմեր է, բայց նաւաղները ազատուեր են։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ մէջ ոստիկան Ալի Վասֆի էֆ.ն սպաննող և ոստիկան Քեազիմ էֆ.ն վիրաւորող Քըէանթիի ձերբակալութիւնը ծանուցուեցաւ։ Բերայի ոստիկանութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած էր զայն ձերբակալելու համար։ Տօլապ Տէրէի և Ֆէրիքէօյի կողմերը ոստիկաններ ղրկուած էին և խուզարկութիւններ կը կատարուէին. արդէն ոճրագործին հետքը մինչեւ մէկ աստիճան երեւան հանուած էր։ Առջի գիշերը Բերայի ոստիկանութիւնը իմացաւ թէ Քըէանթի Տօլապ Տէրէի կողմը իր ազգականներէն մէկին տունը ապաստանած է, որով ոստիկաններ ղրկեց հոն։ Քըէանթի տեղեկութիւն առնելով, գիշերուան ժամ 1½ին գլուխը սեւ գլխարկ մը դրած փախաւ նոյն տեղէն և Էմին Ճամիի շրջակայքը բնակող կահագործ Թանաշ դիւրացուց անոր փախուստը։ Երկուքը ճամբայ ելլելով Փափազ Քէօփրիւի, Էմին Ճամիի և Թօզ Գօբարանի շրջակայքէն Ունգաբանի կամուրջը իջան։ Ոստիկանութիւնը իմանալով այդ փախուստը, իսկոյն պաշտօնեաներ ղրկեց Գարաքէօյի և Ունգաբանի կամուրջներուն վրայ։ Առջի գիշերը ժամ 2½ին երբ Քըէանթի ու Թանաշ Ունգաբանի կամուրջէն կ'անցնէին, ոստիկանները ճանչցան զանոնք և ձերբակալեցին։ Ոճրագործին բաճկոնին թեւին մէջէն դաշոյն մը գտնուեցաւ։ Քըէանթի նախ ըսաւ թէ իր անունը Եանի է, սակայն կարեւորութիւն չտրուելով Բերայի ոստիկանատունը տարուեցաւ։ Կառավարիչ Համտի պէյի կողմէ հարցաքննուելով յայտարարեց.—«Բան մըն էր ըրի. ես եմ մարդասպանը»։ Քըէանթի ըսաւ թէ ոճիրը գործած օրէն ի վեր տեղ մը չէր պահուըտած ու լեռներու վրայ թափառած էր։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.— Պէյքօզի մէջ սափրիչ Անտոն, 25-26 տարեկան յոյն երիտասարդ մը, երէկ առտու եղբօրը գնուած մակոյկ մը ծովը իջուցած պահուն, ծովը ինկաւ. մինչեւ որ օգնութիւն հասաւ, Անտոն խեղդուեցաւ և քիչ ետքը մարմինը հանուեցաւ։

— Անատօլը Հիսարցի խահուէճի Ռէճէպ, երէկ առտու, մակոյկով ճամբայ ելաւ իր գիւղը դառնալու. բայց գլուխը չափազանց տաքցուցած ըլլալով մակոյկին մէջ ոտքի ելաւ, հաւասարակշռութիւնը կորսնցուց և ծովը ինկաւ, սակայն հասած օգնութիւններով ազատուեցաւ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը, երէկ, դատեց Շուկայի պահապաններէն Սիւլէյմանը, որ մէկ քանի ոսկերիչներու խանութներէն գոհարեղէններ և այլն գողցած էր և ասոնք անոր սենեակէն գտնուած էին։ Սիւլէյմանի արարքը հաստատուելով դատապարտուեցաւ հինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան։ Ատեանը նաեւ որոշեց գողօնները վերադարձնել իրենց տէրերուն։

ԱՏԱՊԱԶԱՐԷՆ կը հաղորդեն մեզ թէ քաղաքէն 2 ժամ հեռու՝ Էլլէզլէր գիւղէն 50 տարեկան Գարա Հիւսէյին, յուլիս 27ի ուրբաթ առտու իր 18ամեայ աղջկան հետ դաշտ կ'երթայ աշխատանքի։ Հոն, վայրագ հայրը կը փորձէ բռնաբարել իր աղջկան պատիւը. աղջիկը կը դժկամակի ու կընդդիմանայ ու վերջապէս ճարահատ՝ հօրը ձեռքէն յաջողելով առնել դաշոյնը, երկու հարուածով դիտապաստ գետին կը տապալէ զայն։ Մահը վայրկենական կ'ըլլայ։— Յուլիս 31ին Ատապազարցի Յովհաննէս Վազվազեան 45ամեայ դժբախտ մարդը, իմանալով իր կնոջ անբարոյ յարաբերութիւնը, անձնասպան կ'ըլլայ աղեկտուր պարագաներու տակ։— Կէյվէ Գուրտպէլէնի մէջ ալ անցեալ շաբթու հայ կին մը յղի վիճակի մէջ կը սպաննուի իր տագերոջ կողմէ, սիրային պատճառով։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՏԻՐ ՈՒ ՀԱՅՏՈՒԵՑԱՑ

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը յիշեցնէ բոլոր հարկատուներուն թէ վաճառականներու, ճարտարագործներու, սեղանաւորներու կամ սարաֆներու կողմէ իրենց յաճախորդներուն տրուած ամէն հաշիւ ու հաշուեցոյց ենթակայ են 5 փարա տուրք դրոշմատուրքի, համաձայն 9րդ յօդուածին (թիւ 31) Դրոշմատուրքի կանոնագրին։ Այդ տուրքը պարտին վճարել հաշուի ու հաշուեցոյցի տէր եղողները։ Այդ մասին հարկատուներուն կողմէ շատ մը օրինազանցութիւններ գործուած ըլլալով, Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը անոնց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ վերոյիշեալ օրինական տրամադրութեան, ինչպէս նաեւ դրոշմատուրքի կանոնագրին 38րդ յօդուածին վրայ, որ 100 ղրուշի տուգանքի կ'ենթարկէ իւրաքանչիւր օրինազանցութիւն։ Դրոշմատուրքի կանոնագրին կիրառումը դիւրացնելու համար, Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ հաշիւներու և հաշուեցոյցներու դրոշմատուրքը կարելի է վճարել արտակարգ դրոշմումով և 5% զեղչով։ Միեւնոյն ատեն Վարչութիւնը կը փութայ հարկատուները զերծ կացուցանել օրինազանցութեան հետեւանք եղող վնասներէն, որոնք ակներեւ են Դրոշմատուրքի կանոնագրին 50րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, և որով օրինազանցներէն առնուած տուգանքին կէսը կը տրուի օրինազանցութիւն մը Վարչութեան իմաց տուողներուն։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—1

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՊԱՍՏԻՑ նորակազմ Յանձնաժողովը թէեւ հրաւիրուած էր իր առաջին նիստը գումարել այս առաւօտ, սակայն անդամներէն Թէլեան Բարթող էֆ. միայն եկած էր Գալաթիոյ Խորհրդարանը. հետեւաբար նիստ տեղի չունեցաւ։ Ս. Պատրիարքը, նոյն Խորհրդարանին մէջ, նախագահեց Գալաթիոյ Խնամակալութեան լիագումար նիստին։

ՀԱԼԷՊԻ Գաւառական Վարչութիւնը որոշեր է, կ'ըսուի, Վիճակին Առաջնորդ Տ. Կարապետ վրդ.ի հրաժարականը պահանջել։

ՍԻՍԻ մայրավանքի կղերանոցին տեսուչ Տ. Գարեգին վրդ., ամառնային արձակուրդի առթիւ, Մարաշ ուղեւորեր է, ուրկէ պիտի այցելէ նաեւ Այնթապ։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ Ուսմանց Յանձնաժողովը գումարուեցաւ երէկ, Խառն Ժողովէն ետքը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, և նկատողութեան առաւ տեղեկագիրները իր այն անդամներուն որոնք մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարանները այցելելով՝ ներկայ գտնուած էին կրօնի դասախօսութեանց և իրենց տեսութիւնները ներկայացուցած։ Յանձնաժողովը այդ տեղեկագիրները յանձնեց Տ. Տաճատ քահանային՝ պաշտօն տալով անոր՝ Տ. Սահակ Ա. քահանայ Տէր-Սարգսեանի հսկողութեան ներքեւ ուսումնասիրել և ամփոփել անոնց եզրակացութիւնները՝ ամբողջական տեղեկագիր մը ներկայացնելու համար։ Յանձնաժողովին անդամները տակաւին կարգ մը ուսումնասիրութիւններ ունենալով կատարելիք՝ կրօնագիտութեան դասերու ծրագրին և աւանդման եղանակին նկատմամբ, որոշուեցաւ Յանձնաժողովոյ յաջորդ նիստը յետաձգել մինչեւ Խաչի տօնը, որպէսզի այդ միջոցին իւրաքանչիւրը կարենայ աւարտել իր սահմանած աշխատութիւնը։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ազգ. երկսեռ վարժարաններու տեսուչ Տէր-Բարթողիմէոսեան էֆ. մայրաքաղաքս եկած է՝ արձակուրդի առթիւ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ազգատախնամին կողմէ դիմում եղած է ձեռնհաս իշխանութեան մօտ, նոյն մարմնոյն կողմէ խնամուող ու դարմանուող աղքատ հիւանդներուն ի նպաստ թատերական ներկայացում մը տրուելու արտօնութիւն խնդրելով։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ վանքին Տնօրէն Ժողովի անդամ Տ. Մեսրոպ վրդ. Նշանեան հրաժարական տուեր է այդ պաշտօնէն, պահելով միայն Թանգարանապետութեան պաշտօնը։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ յուլիս 23 թուականով.—

Կեսարիոյ վարժարանները իրենց արձակուրդին շատոնց սկսեր են և որ և է այցելուի՝ չոր գրասեղաններէ և նիհար բազմոցներէ զատ ոչինչ կը ցուցադրեն։ Լսածնուս նայելով, Թաղային երեք վարժարաններու Հոգաբարձութիւնները կարեւոր և օգտակար կարգադրութիւններ պիտի ընեն՝ լաւ վճարումներով աւելի կարող ուսուցիչներ պաշտօնի կոչելով յառաջիկայ տարեշրջանին համար. արդէն, երեք վարժարաններու տեսուչները, իրենց գործին գիտակցութիւնը ունեցող անձեր, գործօն մասնակցութիւն մը ունին՝ կարգ մը երկրորդական անճարակ ուսուցիչներու կրթական անդարմանելի վնասներէն վարժարանը փրկելու մասին հսկող մարմիններու սնուցած նախանձախնդիր ոգիին և գործնական ջանքերուն մէջ։ Աժանի դրութեան այս պինդ որդեգրութիւնը, կրթական գործին մէջ, ընդհանուր վնասի մը դուռը բանալէ զատ ուրիշ բանի չի՛ ծառայեր։ Առաջնորդարանի գործերը շատ կանոնաւոր կ'ընթանան։ Ժողովները կը գումարուին որոշեալ օրերուն։ Առաջնորդ Սրբազանը՝ հակառակ վանքը գտնուելուն, հեռուէն ալ կը հսկէ անոնց՝ անուղղակի բայց օգտակար մասնակցութիւն մը բերելով գրեթէ բոլոր ժողովներուն ալ։ Աղքատաց Հոգաբարձութիւնը իր նպատակը կը հասցնէ կարօտ ընտանիքներու, ուրախութիւն պատճառելով, միւս կողմէ, մարդասէրներու սրտերուն։ Այժմու Հոգաբարձութեան ատենապետը և միւս անդամները կը վայելեն առհասարակ ամէնուն համարումը և վստահութիւնը. արդէն հարիւրի մօտ չքաւոր տուներու համար ամէնէն կարեւոր և նախնական պէտքը այսպիսի Հոգաբարձութիւն մը գտնել և հաստատելն էր. և ատիկա ընելու ջանքը չխնայեց Տ. Տրդատ եպիսկ. Պալեան։ Եթէ Կեսարիա չունի իր հիւանդանոցը, ունի սակայն Աղքատախնամը որ լուռ կը հոգայ չքաւոր հիւանդները. մեզի կը մնայ, ուրեմն, շնորհակալութեան պարտք մը զոր միշտ պէտք է ունենանք Հոգաբարձութեան և անոր Սրբազան նախագահին, իրենց ստանձնած օրհնաբեր գործին համար։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԷՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս կ'երեւայ այսօրուան Պաշտօնականներէն, Բերայի Նախնական ատենի ընդհ. դատախազ անուանուած է նոյն դատարանի անդամներէն Գաբրիէլ էֆ. Նէչճէրճեան՝ Թադէոս Րէֆֆը էֆ.ի տեղ որ Կ. Պոլսոյ առեւտրական առաջին դատարանին անդամ անուանուած է. իսկ սոյն դատարանին անդամ Ստեփան էֆ. Գարաեան վճռաբեկ ատեանին անդամ անուանուած է։

Կը շնորհաւորենք Դատական նախարարութեան այս երեք յարգելի պաշտօնատարները՝ իրենց նոր պաշտօններուն առթիւ։ Վսեմ. Թադէոս էֆ. թէ՛ գաւառներու և թէ՛ Կ. Պոլսոյ մէջ իր վարած պաշտօններովը՝ իր ուղղամտութեանը և արժանիքին կը միացնէ օրէնսգիտական մեծ փորձառութիւն, որով կը բարձրանայ Առեւտրական Ա. դատարանի անդամակցութեան։ Նոյնպէս Գաբրիէլ էֆ. Նէչճէրճեան և Ստեփան էֆ. Գարաեան իրենց արժանեօք պաշտօնի բարձրացում կ'ունենան։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Կ.-Պատրիարքական Փոխանորդի ընտրութեան վերաբերեալ գործողութիւններով զբաղելու պաշտօն ունեցող Յանձնաժողովը երէկ առաւօտ վերջին գումարում մը ունենալով, որոշեց որ Փոխանորդի ընտրութեան ձեռնարկուի և այս նպատակով քուէթուղթ ղրկուի Կրօնական և Երեւելեաց Ժողովներու անդամներուն։

⁂ Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան՝ ընկերակցութեամբ Յովսէփ վրդ. Ճամճեանի՝ երկուշաբթի օրը Թարապիոյ ֆրանսական դեսպանատունը երթալով, բարի գալստեան այցելութիւն տուաւ դեսպան Պ. Քոնսթանի։

⁂ Վարչական Ժողովը երէկ նիստ գումարեց և Պատրիարքարանի վերաբերեալ կարեւոր գործերով զբաղեցաւ։

⁂ Երեւելեաց Ժողովի անդամներէն հանգուցեալ Մելքոն էֆ. Քէչիչեանի տեղ՝ Պէրութի Հայ Հռոմէական հասարակութիւնը նախապէս թէեւ Համալեան Օննիկ էֆ.ն ընտրած էր, սակայն այս վերջինը ընդունած չըլլալով այդ պաշտօնը, այս անգամ Պատրիարքարանի նոյն Ժողովին անդամ ընտրուեր է, Պէրութէն, Քրէտի Լիօնէ դրամատան Պոլսոյ մասնաճիւղին Տնօրէն Պըլըգըլեան Գրիգոր էֆ.ն։

⁂ Պետրոս Գերապայծառ Աբէլեան, որ իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար ժամանակէ մը ի վեր Բարիզ կը գտնուի, մահամերձ վիճակի մէջ է եղեր։

⁂ Թէեւ Մեճմուայի Ախպարէ առնելով ծանուցած էինք թէ Բանկալթիի Ս. Յակոբայ Հիւանդանոցին համար նոր Հոգաբարձութիւն մը կազմուած է, որուն անդամներուն անունները ալ հրատարակուեցան, սակայն նոյն թերթը իր երէկուան թուով կ'ըսէ թէ այս լուրը կանխահաս է. տակաւին ո՛չ նոր Հոգաբարձութիւն ընտրուած է Պատրիարքարանի կողմէ, ո՛չ ալ հրաւիրագիր ուղղուած։

Քէրէսթէճեան ընտանիքը իր շնորհակալիքը կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՕՐ. ԷԼՊԻՍ ՔԷՐԷՍԹԷՃԵԱՆի յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքը տուին այս տխուր առթիւ։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Պօղոս էֆ. Պալեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.

	Ղշ.
Ստեփան էֆ. Յովսէփեան	108
Եանի » Գոնսթանթինիտի	95

⁂ Ի Պարտիզակ հանգուցեալ Մկրտիչ էֆ. Նալպանտեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրուշ նուիրած են Մհի. Աբրահամ և Կարապետ էֆ.ք Նալպանտեան ի Պարտիզակ։

⁂ Ի Մանչեսթըր հանգուցեալ Թագւոր էֆ. Սագաեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրուշ նուիրած է Սարգիս էֆ. Եալըզճեան ի Մանչեսթըր։

⁂ Տ. և Տիկին Արմէն էֆ. Մօրեան իրենց հանգուցեալ մօր Տիկին Ագապի Ս. Մօրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրուշ նուիրած են Հիւանդանոցիս։

(Հոգաբարձութիւն)

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Թողեալ Հասոյթներու վարչութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանի աշակերտներուն թէ այդ հաստատութեան վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ 1907 օգոստոս 25 (Հ. Տ.) սեպտեմբեր 7 (Ն. Տ.) շաբաթ օրը։ Դասախօսութիւններն ալ պիտի սկըսին միեւնոյն օրը։ Ուստի աշակերտները կը հրաւիրուին, յիշեալ թուականին անպատճառ ներկայ գտնուիլ Պրուսայի Շերամաբուծական Վարժարանը։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

2/15 յուլիս 1907 18—6

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, օգոստոս 13)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ, 12 օգոստ.— Նիքոլա կայսրը շնորհաւորագիր մը ղրկեց Վիեննայի ռուս դեսպան Ուրուսով իշխանին գործունէութեան յիսնամեակին առթիւ։ Զորը գովելով այն գնահատելի կարողութիւնները զորս Ուրուսով իշխանը մինչեւ 1897 ցուցուցած է իր զանազան պաշտօններուն մէջ, կը յաւելու. «Գնահատելով ձեր կարողութիւնները, պատշաճ համարեցի 1897ին ֆրանսական կառավարութեան մօտ առաջնոյ կարգի և լիազօր դեսպանութեան կարեւորագոյն պաշտօնին և 1903ին ալ նոյն դիրքով Ն. Վեհափառութեան Իտալիոյ Թագաւորին մօտ դեսպանութեան կոչել զձեզ։ Այս երկու պաշտօններուն մէջ ալ ձեզ յատուկ եռանդով և յաջողութեամբ կատարեցիք ձեզ յանձնուած բարձր պարտաւորութիւնները. 1905 տարիէն ի վեր, որ առաջնոյ կարգի և լիազօր դեսպան էք Ն. Վեհափառութեան Աւստրիոյ կայսեր և Հունգարիոյ Թագաւորին մօտ, յարատեւ եռանդով կը հետեւիք իմ հրահանգներուս և ձեր արդի բարձր պաշտօնին մէջ կը ջանաք աւելի եւս ամրացնել մեզ դրացի Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պետութեան եւ սիրելի Ռուսիոյ միջեւ գտնուած վաղեմի և երջանկաբեր բարեկամութիւնը։ Ձեր ծառայութեան ամբողջ յիսնամեակին յիշատակներով բեղուն այս օրուան մէջ մասնաւոր հաճոյքով կը յիշեմ ձեր ծառայութիւնները և ի նշան իմ բարեացակամութեանս ձեզ կը նուիրեմ Ալեքսանդր Նեւսքիի ականակուռ պատուանշանը։»

Նիքոլա կայսրը այս շնորհաւորագիրին մէջ կը խօսի այն վաղեմի բարեկամութեան վրայ զոր Ռուսիան կը կապէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ։ Արդարեւ Վիեննայի և ռուս արքունիքին միջեւ այս բարեկամութիւնը կը սկսի Ֆրանցիս Գ. կայսեր և Իվան Զարին օրերէն և հակառակ 1812ի դէպքերուն, այս բարեկամութիւնը ամենեւին խզուած չէ նոյն երկար ժամանակամիջոցին մէջ։ Այնպիսի կացութիւններու մէջ ուր երկու երկրաց քաղաքական պայմանները կը հակառակէին իրարու, դարձեալ անսասան պահուեցաւ այդ բարեկամութիւնը։ Նիքոլա կայսրը հիմա ալ առիթէն օգտուելով, գոհունակութեամբ կը հռչակէ տէրութեանց համերաշխութիւնը։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ համար շատ կարեւոր իրողութիւն մըն է այս պարագան, թէ այնպիսի ժամանակի մը մէջ ուր Տէզլիոյի և Ռաքոնիճիի տեսակցութեամբ և Էտուարտ Թագաւորին Իշլ մէջ յառաջիկայ այցելութեամբ քաղաքական ընդհանուր կացութիւնը գոհացուցիչ վիճակ մը առած է, Աւստրիա ևս իր արեւելեան դրացիին հետ բարեկամական անկեղծ յարաբերութեան մէջ կը գտնուի։

ԼԱ ՀԷՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ԼԱ ՀԷՅ, 11 օգոստ.— Դեսպանախորհուրդին չորեքշաբթի օրուան լիագումար նիստին մէջ սպառազինութեանց սահմանափակման մասին Անգլիոյ բաղձանքին հետ խորհրդակցութեան պիտի առնուին նաեւ չէզոքներու իրաւունքները և պարտաւորութիւնները, ինչպէս նաեւ չամրացուած քաղաքներուն և վայրերուն վրայ թնդանօթ արձակելու արգելքը։ Այս բոլոր ծրագիրներն ալ, որոնց խմբագրութիւնը կը վարէ աւստրիական զինուորական պատուիրակ զօրավար ֆոն Կիզըլ, պիտի ընդունուին միաձայնութեամբ։ Ասով Պ. Պէռնէրի նախագահութեան տակ գտնուած յանձնաժողովին պաշտօնը աւարտած կ'ըլլայ։ Պարտաւորիչ իրաւարարութեան և մնայուն իրաւարար ատեանի խնդիրները մօտաւոր մէկ լիագումար նիստին վերապահուած են։ Կը հաւատան թէ Պ. Պուրժուա չպիտի ճամբորդէ այս ծրագիրներուն պատրաստութենէն առաջ։ Յառաջիկայ անհրաժեշտ լիագումար նիստերը իրարու ետեւէ տեղի պիտի ունենան։ Իրազեկ անձանց խօսքին նայելով, Դեսպանախորհուրդը սեպտ. 1ին պիտի վերջանայ։ Պ. Նէլիտով այն ատեն Կաշդայն պիտի երթայ, դարմանելու համար իր առողջութիւնը որ խաղաղութեան պալատին հիմնարկէքին ատեն պաղառութեամբ մը խանգարուած էր։ Պ. Նէլիտովի առողջական վիճակը բարւոքած է այժմ, և երէկ պտոյտ մը ըրաւ։ Ուստի հաւանական է որ նախագահէ լիագումար նիստին։

ՄՈՆԹԷ ՔԱՐԼՈՅԻ ՈՃԻՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 12 օգ.—Մոնթէ Քարլոյէ կը ծանուցուի թէ ծովը ցամաք նետած է սպաննուած Շուէտուհիին փորոտիքը, զորս Կուլտ ամուսինները ճամբըշին մէջ նետած էին և անկէ ալ ծով գացած էր։ Մոնաքոյի դատարանը պահած է այդ փորոտիքը և ապացոյցներն ալ ունի։ Մինչեւ հիմա ձեռք բերուած ապացոյցներէն հաստատուած է թէ Կուլտ ամուսինները առանց մեղսակցի՝ իրենք գործած են ոճիրը։ Վկաներուն վկայութեանց նայելով, Կուլտի կինն է ոճիրը որոշողն ու գործադրողը։ Կուլտ ամուսինները ճանչցողները կ'ըսեն թէ այս կինը մեծ կորով ու կամքի անսովոր ոյժ մը ունէր։ Պ. Կուլտ տղու մը պէս և իր չափազանց արբեցութեան պատճառաւ խորհելու և գործելու անկարող էր միշտ։ Ասկէ զատ մորֆինամոլ մըն էր նաեւ։ Կուլտներու ծանօթներէն շատեր հարցաքննուեցան և ամէնքն ալ վկայեցին թէ տիկին Կուլտ իր ազդեցութեան տակ առած էր իր էրիկը։ Օր. Իզապէլլա Ժիռօտէն շատ կը նեղուէր իր հօրաքրոջ խեռ բնաւորութենէն։ Այս վկաները ըսին թէ երկար ատենէ ի վեր զգալի պակասութիւն մը կար Կուլտ ընտանիքին մատակարարութեան մէջ։ Խոհարարուհին առած քալած էր վարձք չընդունելուն համար, և այդ պատճառաւ Օր. Իզապէլլա կ'եփէր կերակուրները։ Սպասուհի մըն ալ ըսաւ թէ, մինչ տիկին Կուլտ քազինոյին մէջ խաղախաղ կը խաղար, էրիկը լուացք կ'ընէր խոհանոցին մէջ։ Կուլտերուն ամուսնութեան ներկայ գտնուող անգլիացի բարեկամ մը գոված է Պ. Կուլտի բարեսրտութիւնը. սա անգամ մը իր գրպանին մէջ գտնուած ամբողջ դրամը, երկու շիլլին, տուած էր աղքատի մը։ Պ. Կուլտ ամուսնացած ատեն՝ այսինքն 1891ին դրամական անձկութեան մէջ էր և այդ բարեկամը աշխատած էր ետ կեցնել զանի ամուսնանալէ, բայց Պ. Կուլտ ըսած էր թէ շատ կը սիրէր այդ կինը։ Այդ բարեկամը ըսած է թէ ինք Հէրֆորտի պարտէզին մէջ կը ճաշէր յաճախ, ուր Տիկին Կուլտ դերձակի խանութ կը վարէր. այդ կինը շատ սիրուն էր, թէպէտ իր շարժումները թատերական հանգամանք ունէին։ Կուլտ կատարեալ թուլամորթ մըն էր և իր կնոջ իշխանութեան տակ կը մնար։ Անգլիացի բարեկամը ըսած է նաեւ թէ լաւ կը ճանչնայ Կուլտը, և ապահով է թէ ոճիրի մը նախաձեռնութիւնը ունեցած չէ կրնար ըլլալ։

—Մոնաքոյի դատարանը օրինաւորապէս ամուսնացեալ կը ճանչնայ Կուլտ ամուսինները, և կը պահանջէ որ տիկին Կուլտն ալ իրեն յանձնուի։

—Մարսիլիայէն կը հեռագրեն թէ ձերբակալուած Կուլտ ամուսինները մտային խանգարման նշաններ կը ցուցնեն, որոնք սակայն կեղծ կրնան ըլլալ։ Վէրէ Կուլտ անցեալ գիշեր յիմարութեան ճշմարիտ նոպայ մը ունեցաւ։ Սենեակին մէջ, վայրագ ու անկապակից պոռչտուքով մը պարեց և ապա ուրիշ երկու բանտարկեալներու վրայ յարձակեցաւ. զարկաւ անոնց և զգեստնին խածաւ, պատռեց, և դուռը տեղէն դղրդելով, պոռաց թէ դուրս ելլել կ'ուզէ։ Բանտապահները հազիւ կրցան զսպել զանի։ Բժիշկները կը կարծեն թէ ուիսքին ու մորֆինը, զոր Պ. Կուլտ շատ կը գործածէր, պատճառ են անոր կատաղութեան։ Տիկին Կուլտ չարունակ կը նուաղի, յուսահատութեան ճգնաժամեր կ'ունենայ։ Նուաղման մը ատեն անոր մարմնոյն վրայ թարմ վէրքեր տեսնուեցան, որոնք կ'երեւի թէ իր զոհին հետ կռուելէն յառաջ եկած են։

—Մոնթէ Քարլոյի մէջ Կուլտերու բնակարանէն գտնուած գործիքները սպանութեան և դիակ յօշոտելու շատ լաւ կը յարմարին՝ այսինքն մսավաճառի երկու սղոց, որոնց մէկը շատ մեծ է և ակռաները արիւնոտ են, և ճարպի հետքեր ունին իրենց մէջ. միս ծեծելու դանակ մը, ճափոնական դաշոյն մը, որուն բռանը թեթեւ մը ծուած է. 12 միլիմեդր տրամագծով ռեվոլվեր մը և տուփ մը փամփուշտ։ Էմմա Լիվէյի հովանոցը արեան հետքեր կը կրէ իր վրայ։ Այլ եւս տարակոյս չկայ թէ ոճիրը կանխամտածութեամբ գործուած է։ Կուլտ ամուսինները Մարսիլիա եկած ատեննին, կայարանին մէջ դիակին գոյութեանը յայտնութենէն առաջ տուփ մը շինել տուած են, իրենց յանձնարարած չափերով, որոնք ճիշդ կը յարմարին իրենց հետ բերած դիակի կտորներուն կոյտին, զորս այդ տուփին մէջ դնել ծրարել կ'ուզէին։

ԲԱՐԻԶ, 12 օգ.—Այսօր հասած Սդօքհոլմս Տակպլատ թերթը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը գրէ Մոնթէ Քարլոյի սպանութեան զոհին վրայ.— «Շուէտական ոստիկանութեան քննութեամբ հաստատուած է թէ սպաննուած շուէտուհին այրի Էմմա Էրիքա Լէվին է որ մինչեւ վերջին օրերս Սդօքհոլմ կը բնակէր։ Տիկին Լէվին այրին էր Պ. Լէոփոլդ Լէվինի որ 1905ին մեռած է և տնօրէնն էր Լուքաս Լէվին Տան։ Տիկին Լէվինի ընտանեկան անունն է Ալքուիստ, 44 տարեկան էր։ 8000 ֆրանքի չափ եկամուտ ունէր։ Ամուսնոյն մահէն ետքը տարւոյն մէկ մասը հազիւ կ'անցնէր Սդօքհոլմի մէջ։ Այստեղ իբր շատ արտառոց կին մը ճանչցուած էր. անհեթեթ արդուզարդ մը կը կրէր և շատ անգոյր կը գործածէր, իր գեղեցիկ խարտեաշ մազերուն պատճառաւ ամէնուն ուշադրութիւնն իր վրայ հրաւիրելով։ Իր մահէն ետքը պարզուեցաւ այն գաղտնիքը թէ իր այդչափ գեղեցիկ մազերը կեղծամ էին։ Սդօքհոլմէն մեկնելէ ետքը ամիս մը Քօբէնհակի մէջ անցուց և ապա Մոնթէ Քարլօ գացած էր և հոն դրամը շահած էր խաղէ։ Տիկին Լէվինի մայրը Քօբէնհակի մէջ կը բնակի։ Իր ընտանիքին ղրկած նամակներուն մէջ տիկին Լէվին բնաւ խօսած չէ Մոնթէ Քարլոյի մէջ ունեցած իր յարաբերութեանց վրայ։»

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 14 օգոստոս.— Այս օրուան «փրիմ»ները չփոխեցին Սակարանին ընթացքը։ Բոլոր «փրիմ»ները լքուեցան։ Գործերը աննշան էին և գիներն ալ անփոփոխ։ Ռուսական արժեթուղթերու գիները քիչ մը լաւագոյն էին՝ գնումներու հետեւանքով։ Ռիօ Թինթօն քսան ֆր. շահելով 1856 եղաւ, վասն զի Լոնտոնի մէջ պղինձի գինը երկու ոսկի վրայ դնելով 73.15էն 75.15ի բարձրացած էր։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ ալ գործ չկայ։ Ամերիկեան երկաթուղիներու արժեթուղթերուն գիները քիչ մը լաւագոյն էին։

ՊԵՐԼԻՆ.— Պետերպուրկէն առնուած լուրերու նայելով, Ռուսիոյ հարաւային կողմի հունձքերուն վիճակը խիստ լաւ է։ Կարելի կը նկատուի արմտիքներու արտածումը, ինչ որ զգալի բարւոքում մը առաջ պիտի բերէ Ռուսիոյ ելմտական կացութեան մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Սիամի Թագաւորը, երէկ իրիկուն, Բարիզ ժամանեց։ Երեքշաբթի օրը նախագահ Պ. Ֆալիէռի կողմէ պիտի ընդունուի Ռամպույէի մէջ։

— Հռոմէն կը հեռագրեն թէ մէկ քանի լրագիրներ կը ծանուցանեն որ Ռուսիոյ կայսրը հեռագրեր է Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին թէ մօտերս Իտալիա պիտի այցելէ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմսհէօհէի մէջ նախապատրաստութիւններ կը տեսնուին Էտուարտ Թագաւորին ընդունելութեանը համար։

— Էտուարտ Թագաւորը ժամանեց մասնաւոր կառախումբով։ Թնդանօթի հարուածներով ողջունուեցաւ։ Անգլիոյ Թագաւորը հանդիսական կառք մը բազմեցաւ, որ այդ առթիւ մասնաւորապէս շինուած էր՝ քաշուելու վեց ձիերու լծուած. կառքին կը հետեւէր Հիւսարներու ջոկատ մը։ Մինչեւ դղեակը ճամբուն երկու կողմը կեցած զօրքեր զինուորական պատիւներ ընծայեցին. Նուագածուները Անգլիոյ ազգային երգը կը նուագէին. Վիլհէլմ կայսրը ընդունեց Էտուարտ Թագաւորը կառախումբէն իջնելուն։ Ճամբուն վրայ կեցած էին բազմաթիւ դպրոցականներ՝ փոքր դրօշակներ բռնած։ Այսօր տօնի օր մը կը նկատուի։ Բոլոր գործարանները փակուած են և գործաւորները արձակուրդ կը վայելեն։ Քաղաքը զարդարող ծաղկեպսակներուն ամբողջ երկայնութիւնն է չորս քիլոմեդր։ Բազմաթիւ Անգլիացիներ ժամանած են։

—Այսօր դղեակին մէջ տեղի ունեցաւ Էտուարտ Թագաւորին և Վիլհէլմ կայսեր տեսակցութիւնը։ Նախարարապետ ֆոն Պիւլով իշխանը և Անգլիոյ արտաքին գործոց խորհրդականը ներկայ էին։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— Տիկին Կուլտ կ'ամբաստանէ իր էրիկը թէ օգնած է Էմմա Լիվէյի սպանութեան։

ՎԻԷՆՆԱ.— Զայթ կը հրատարակէ դիւանագէտի մը հետ տեսակցութիւն մը՝ Իշլի մէջ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարին և Անգլիոյ արտաքին գործոց խորհրդականին հանդիպման վրայ։ Վերոգրեալ դիւանագէտը կը յայտարարէ թէ այդ տեսակցութեան մէջ կարեւոր որոշումներ պիտի տրուին։ Անգլիոյ արտաքին գործոց խորհրդականին ի պատիւ սեղան մը տրուելով, կարեւոր բաժակաճառեր պիտի արտասանուին. նաեւ ալպեան տարազ կրող աղօթ տողանցում մը պիտի կատարուի։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ Թագաւորը, խիստ գոհ մնալով Տէզլիոյի տեսակցութեան արդիւնքներէն, Պարոն ֆոն Էրէնթալի նուիրեց իր կենդանագիրը՝ ձօնով մը։

ՎԻԼՀԷԼՄՍՀԷՕՀԷ.— Էտուարտ Թագաւորը դղեակին մէջ Գերմանիոյ կայսրուհին ողջունելէ ետքը, սեղան մը տրուեցաւ։ Կէսօրէ ետքը վեհապետները և ֆոն Պիւլով իշխանը ինքնաշարժ կառքով պտոյտ մը կատարեցին Վիլհէլմսթալի մէջ։ Իրիկուան նորէն սեղան մը տրուեցաւ դղեակին մէջ։ Ներկայ գտնուեցան երկու վեհապետները և իրենց հետեւորդները։ Էտուարտ Թագաւորը ու Վիլհէլմ կայսրը բաժակաճառեր արտասանեցին։ Էտուարտ Թագաւորը կէս գիշերէն մէկ ժամ առաջ Իշլ գնաց, ուր Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր հետ պիտի տեսակցի։

Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԷՆ ՏԱՐԻՔԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅԷՆ
ՄԻՔԱՅԷԼ ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ
Հրատարակուած են
Ի՞ՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ
ԴԵՌԱՏԻ
ՄԱՆՉ ՄԸ
ԵՒ
Ի՞ՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ
ԴԵՌԱՏԻ
ԱՂՋԻԿ ՄԸ
Իւրաքանչիւր հատորին գինն է 7 ղրշ.
Կեդրոնատեղին է Սագաեան տպարան, Կալաթա
10—2

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
EAU AVELLANE
ՏՕՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՇԻ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
Պատրաստուած՝ քիմիագէտ
Լէոն Իւրինէօյի կողմէ
Արծաթէ շքադրամ և պատուոյ վկայական ստացած Աթէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի միջոցին

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ, գլխու մազերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ աստիճանաբար և ամէն երանգներով, և երիտասարդական թարմութիւն ու փայլ կը շնորհէ, մազերուն արմատը զօրացնելով և հերաթափութեան առաջքը առնելով։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգելու առաւելութիւնն ունի։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կրկին գոյնով է, շագանակագոյն և սեւ։ Իւրաքանչիւր տփիկի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով։

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ, Բերայի մէջ, Պօն Մարշէ.— Գալաթիա, Խալիքօբուլօ դեղարան.— Պէճիկթաշ, դեղարան Քեազիմ պէյ.— Ֆընտըքլը, դեղարան Թէօտորիտէս-Պալաշի.— Պոլիս, Գասապեան դեղարան, Մէզիքէ, եւայլն.— ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թէօտոր Սքավրաքի, Բերա Մեծ Պողոտայ թիւ 146։

Իւրաքանչիւր շիշի գինն 25 դահեկան
20—9

ԻԼԱՆ

(Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի)

Սէլանիկ վէ Իզմիր Թէլլէրինին Զօրլէա գատար օլանլարընըն իքի պուչուգ միլիմէթրօ պագըր թէլէ թէպտիլի իչուն լուզումը օլան 10,000 քիլօ իքի պուչուգ միլիմէթրօ պագըր թէլին պէհէր քիլօսը 3 ֆրանգ 95 սանթիմտէն թալիպի էօհտէսինտէ օլտըղընտան չէհրի հալին րուժինին ալթընճը բազար իրթէսի կիւնիւ իհալէի էվվէլիյէ վէ ֆէրաղը օլը կիւնիւ եւզատ պէչ թէնզիլի իլէ իհալէի գաթիիյէսինին իճրասը մուգարրէր օլմաղլէ թալիպ օլանլարըն եւզատ ոն հիսսալը իլէ թէմինաթը նագտիէ վէ եախօտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ Օսմանլըա մուգավէլէթ մուհարրիրլիյինտէն մուսատտատագ քէֆալէթը գավիյէնի համիլէն Թէլէկրաֆ վէ Պօսթա Նէզարէթը ալիէսի մէճլիսը խարճինէ միւրաճաաթ իլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 31 Թէմուզ 323

ՎԵՐՋԻՆ ՕԳՏԱԿԱՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՄԸ
ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ

ԱՆԳԼ. ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Մահմուտ Փաշայի ծաղարարին դիմաց, աղբիւրին վերեւ

Վաճառատանս հաստատուէն ի վեր մեր յարգոյ յաճախորդներէն յարգ և համարում գտած ըլլալով, Պայրամի և տօնական օրերու առթիւ, Եւրոպայի ամէնէն համբաւաւոր գործարաններուն արտասովոր յանձնարարութիւններ եղած են ձմեռնային կերպասներու մասին և ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի հասնին։ Որոշած ենք շատ աժան գնով ծախել վաճառատանս մէջ գտնուած ամրան կերպասեղէնները, քուրօն ու ծրար։ Միայն Տասնըմէկ օր պիտի տեւէ այս արտասովոր զեղչով վաճառումը և յուլիս 31էն պիտի սկսի։ Ծանօթ ըլլալով մեր ապրանքներուն տոկունութիւնը, նրբութիւնը և նորաձեւութիւնը, կը յուսանք թէ մեր յարգոյ յաճախորդները պիտի փութան մեր վաճառատունը այցելել։ 10—2

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ուս. Տարեշրջան 1907—1908

Վարժարանիս Ուս. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտ. 1ին։ Նորեկ աշակերտներու մուտքի քննութիւնները տեղի պիտի ունենան օգոստոս 27/1 սեպտեմբերին։ Դասերը կանոնաւորապէս պիտի սկսին սեպտ. 3ին, Բշ. օր։

Վարժարանս իր եօթնամեայ դասընթացքով ունի երկու բաժին. Ա. Ուսումնական, Բ. Արհեստագիտական։

Ուսումնական բաժինը իր ծրագրով կը համապատասխանէ Եւրոպայի միջնակարգ վարժարաններուն։

Ուսմանց առարկաներն են.

1. Կրօն և բարոյագիտութիւն։
2. Հայերէն, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն և գերմաներէն լեզուները։
3. Պատմութիւն և աշխարհագրութիւն։
4. Բնապատմութիւն, տարրաբանութիւն և բնաբանութիւն։
5. Թուաբանութիւն, գրահաշիւ, երկրաչափութիւն, եռանկիւնաչափութիւն և տոմարակալութիւն։
6. Նախագիտելիք օսմ. իրաւագիտութեան, գիւղատնտեսութեան, մանկավարժութեան և առողջաբանութեան։
7. Գծագրութիւն և գեղագրութիւն։
8. Երգ, դաշնակ, ջութակ, ձեռական աշխատութիւն և մարմնամարզ։

Գերմաներէնի, մանկավարժութեան, դաշնակի և ջութակի դասերը կամաւոր են թոշակաւոր աշակերտներու համար։

Արհեստագիտական բաժնի աշակերտները կը հետեւին ուսումնական բաժնի երեք դասարաններուն, եթէ տարիքի անյարմարութիւն չունենին։

Արհեստագիտական բուն բաժինն ունի չորս տարուան ընթացք։ Ուսանելի արհեստներն են կահագործութիւն և կօշկակարութիւն իրենց ճիւղերով հանդերձ. կազմարարութիւն, լուսանկարչութիւն, թիթեղագործութիւն ևայլն։

Աշակերտ մը որպէս զի կարենայ ընդունուիլ վարժարանիս պատրաստական դասարանին մէջ, պէտք է որ

Ա. Ըլլայ 10-11 տարեկան, ուշիմ, առողջ և պարկեշտ։

Բ. Ունենայ սա ծանօթութիւնները.— Հայերէն վարժ կարդալ, ընթեռնլի կերպով գրել. քերականութենէն «Մասունք բանի»ն գիտնալ, թելադրութիւն մը գրել առանց ուղղագրական խոշոր սխալներու և թուաբանական չորս գործողութիւնները վարժ կերպով կատարել։

Գ. Ներկայացնէ ծննդեան, մկրտութեան, պարկեշտութեան, առողջութեան և պատուաստի վկայականներն ու Օսմանեան Թէզքերէն։

Միւս դասարաններէն մէկուն մէջ աշակերտ մը ընդունուիլ կարենալու համար կը քննուի Վարժարանիս ուսուցչական մարմնէն, ըստ ծրագրին։

Հաստատութեանս Պատկ. Խնամակալութիւնը փափաքելով որ Վարժարանս դիւրամատչելի և օգտակար ըլլայ գաւառացի քիչ թէ շատ բարեկեցիկ ազգայիններու ևս, ուսումնական և արհեստագիտական բաժնի թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտներու ընդունելութեան պայմանները բարեփոխած է հետեւեալ կերպով.

Վճարել կանխիկ, իբրեւ մուտքի տուրք (միանուագ) 3 օսմ. ոսկի։

Վճարել կանխիկ, տարեթոշակ 15 օսմ. ոսկի։

Ամէն ծախք (մնունդ, հագուստ, անկողնոյ կազմած, մաքրութիւն, դեղ, բժշկութիւն, ուսումնական պիտոյք և դասագիրք, ուսում) Վարժարանիս վրայ ըլլալու պայմանաւ։

Պատրաստական, Ա. և Բ. դասարաններու ցերեկեայ թոշակաւոր աշակերտները պէտք է վճարեն տարեթոշակ նոյնպէս կանխիկ 6 օսմ. ոսկի։

Իսկ միւս դասարաններուն ցերեկեայ աշակերտները 7 օսմ. ոսկի։ Ի փոխարէն Վարժարանս կուտայ ուսում և միայն ցերեկուան ճաշը։

Դաշնակի կամ ջութակի դասընթացքին հետեւիլ փափաքողները պէտք է վճարեն տարեկան 3 օսմ. ոսկի։

Արձակուրդի միջոցին Վարժարանս մնացող գիշերօթիկ թոշակաւորները պիտի վճարեն 1 օսմ. ոսկի։

Վարժարանիս Պատ. Հոգաբարձութիւնը կը կատարէ ձրիավարժներու ընտրութիւնը։ Առանց կանխաւ նոյն Մարմնոյ հրահանգն ստացած ըլլալու, երբ ոևէ տեղէ ձրիավարժ ուղարկուի, Վարժարանէս ներս իսկ չընդունուիր։

Ծնողքներ կամ պաշտպաններ աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար՝ կըրնան դիմել ի Կ. Պոլիս Ազգ. Պատրիարքարան, կամ ի Կարին Վարժարանիս Տեսչութեան։

Փոխ-Տեսուչ Սանասարեան Վարժարանի
ԳԷՈՐԳ ԱՐՈՒԼԵԱՆ

Կարին, 14 յուլիս 1907

Յ. Գ. — Վարժարանիս վերաբերեալ ամէն գրութիւն պէտք է ուղղուի հետեւեալ հասցէին. Էրզրումտա Սանասարեան մէքթէպի Միւտիրիյէթինէ. Տեսչութիւն Սանասարեան Վարժարանի Կարին։ 10—6

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆրանք, ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000 ֆրանքի չափ:

ԴԻԼԵԱՆՉԸ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Յիսուն զրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն տարեկան հարիւրին 3 ½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին տոկը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն առտու։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր	100- 150	ոսկի	գումարի	համար
5 »	151- 200	»	»	»
10 »	201- 500	»	»	»
15 »	501-1000	»	»	»
30 »	1001 և անկէ վեր	»		»

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքին դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած առեն վճարելով ամբողջ պարտական գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անհրաժեշտ անունով, բայց այդ տետրակին նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—14

Խնայողական Սնտուկէն զատ՝ Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՔԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՓԱՍՈՒԻՉ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Օգոստ. 19ին, Սիրֆասի, Մարսիլիայէն
Օգոստ. 26ին, Իմերեդի, Անատ. եղերքէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոստ. 21ին, Սիրֆասի, Զոնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Օգոստ. 27ին, Իմերեդի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։

Ա կարգ	Բարիզի համար	200	ֆր
»	» Մարսիլիոյ »	160	»
Բ	» Բարիզի »	150	»
»	» Մարսիլիոյ »	120	»

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—1 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Թողեալ Հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ նուազուրդի դրած է 4000 օխա ծակ կապար և 1000 օխա առասան (սէճիմ), յիշեալ վարչութեան Մատակարարական ճիւղին մէջ հանրութեան տրամադրութեան ներքեւ դըրուած և Իզմիր չոգենաւ յանձնելի, վերջնական նուազուրդէն յետոյ մինչեւ երկու ամիս։ Առժամեայ նուազուրդը պիտի կատարուի 1907 օգոստ. 9/22ին, կէս օրէն յետոյ ժամ 2ին։ Նուազուրդին մասնակցիլ փափագողներէն կը խնդրուի Վարչութեան կեդրոնատեղին ներկայանալ յիշեալ օրը ու ժամուն, և հայթայթուելիք ապրանքին %ին 10 արժէքով երաշխաւորութեան գումար մը յանձնել կեդր. Սընտուկին, օրուան գնոյն համաձայն։ Առժամեայ նուազուրդին համար եղած առաջարկները պարտին ներկայացուիլ կեդր. Վարչութեան, կնքուած պահարանով, որուն մէջ պէտք է գտնուի կապարի ու առասանի նմոյշը։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
26/8 օգոս. 1907 3—2

⁂

ԱԶԴ.— 1881ի 8/20 դեկտ. Թուակիր Կայս. հրամանագրին Ը. և Ը. յօդուածներու և 1903ի 1/14 սեպտ. Թուակիր յարակից հրամանագրին ԺԲ. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն 149,116, 149,117, 149,118, 238,737, 238,738, 368,227, 368,228, 491,271, թիւերը որոնք 1877 հոկտ. 1ի վիճակահանութեան մէջ պարգեւ շահած ու ցարդ չեն ներկայացուած, 1907 հոկտ. 1ին ջնջուած պիտի համարուին։

Կ. Պոլիս, 1 օգոստ. 1907 9—3

⁂

ԱԶԴ.— Որսորդութեան և ձկնորսութեան կանոնագրին 36րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Հանր. Պարտքի Թողեալ Հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքիս և շրջականներու համար որսորդութիւն կատարելու ժամանակամիջոցը սահմանուած է յուլիս 19էն (Հ. Տ.) մինչեւ 1907 փետրուարի վերջ (Հ. Տ.)։ Անոնք որ կ'ուզեն որսորդութիւն ընել, պէտք է դիմեն իրենց տեղւոյն Հանր. Պարտքի գործակալութեան, արտօնագիր ստանալու համար։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
10/23 յուլիս 1907 (1323) 12—3

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՕԼԷՃ Կ. ՊՈԼԻՍ

Աղջկանց Ամերիկեան Գօլէճը, Սկիւտար, պիտի վերաբացուի սեպտ. 17ին։ Գիշերօթիկ աշակերտուհիները կը սպասուին սեպտ. 16ին։ Հայերէնի և ուրիշ ճիւղերու աւելի մղում կը տրուի։ Կան երկու Նախապատրաստական կարգեր, ուր կը մտնեն իրենց 13երորդ տարիքը լրացուցած աշակերտուհիներ, քննուելով և կամ ուրիշ դպրոցներէ վկայական բերելով։ Գօլէճի և Նախապատրաստական ճիւղին մէջ անգլիերէնէ զատ հին և նոր հայերէնի, ֆրանսերէնի և գերմաներէնի կանոնաւոր դասընթացքներ կան։ Երաժըշտութեան ուսման համար լաւ կարգադրութիւններ եղած են։ Այս տարի պիտի սկսուին նաեւ սղագրութեան և մեքենայով գրելու դասեր, որոնց համար թեթեւ յաւելում մը պիտի ըլլայ դպրոցական թոշակին վրայ։ Փորձ դերձակուհի մը կար ու ձեւի դասեր պիտի տայ Նախապատրաստական դպրոցին մէջ, որու համար ևս վճարուելու թոշակին վրայ թեթեւ յաւելում մը պիտի ըլլայ։ Մինչեւ որ Գօլէճի նոր շէնքերը աւարտին, Պօսդըը Պիլտինկի մէջ հաստատուած աշակերտուհիները ուսելիք են. և ուսուցման համար պիտի վճարեն տարեթոշակ 35 օսմ. ոսկի և Գօլէճի միւս շէնքերուն մէջ հաստատուածները՝ 30 ոսկի։ 10—2

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերթ.

Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը
Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Էլ Գահիրէ շոգենաւը նաւապետ Ուիլէթ, հինգշաբթի, 15 օգոստոս 1907 (Ը Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ ուրբաթ օգոստոս 16 1907 (Ը Ե) կէսօրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր և Պիրէոս։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

Վարժարանս իր 20րդ տարեշրջանին 7 շրջանաւարտներ ալ հանեց։ 21րդ տարեշրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։

Ուսանողի մը տարեկան թոշակն է 12 լիրա օսմ., որուն կէսը կանխիկ վճարելի, միւս կէսն ալ մարտ ամսոյ սկիզբը՝ նոյնպէս կանխիկ։ Միանգամի համար վարժարանական մուտքի դրամ կ'առնուի ½ լիրա օսմ.։

Վարժարանիս մէջ զուտ տոհմային կրթութեան հետ, կ'աւանդուին նաև Ընդարձակ Կրօնագիտութիւն հայերէն, օսմաներէն, գաղղիերէն և անգլիերէն լեզուները կանոնաւորապէս և խօսելավարժութեամբ. բնական և չափական գիտութիւններ՝ ընդարձակօրէն և գործնական կերպով. եկեղեցական. Ընդհ. պատմութիւնք, Գծագրութիւն (սեւ գրիչ և իւղաներկ), Իրաւագիտութիւն, Համարակալութիւն. այս ճիւղին մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն ալ կը տրուի առեւտրական ծանօթութեանց աւանդման, և այլ ուսմունք ըստ վարժարանիս ծրագրին։

Վարժարանս ունի ինն ուսուցիչներ և կառավարիչ մը, որոնք ևս գիշերօթիկ են, և ձեռնհաս իրենց աւանդած ճիւղերուն մէջ։

Առողջաբանութեան դասը կ'աւանդէ վարժարանիս յատուկ բժիշկը, որ վկայեալ է Պէյրութի ֆրանսական վարժարանէն, և շաբաթը երկու օր ևս մասնաւորապէս կ'այցելէ ուսանողաց առողջական վիճակը քննելու համար։

Վարժարանիս ծրագիրը՝ որուն մէջ մանրամասնուած է ամէն կանոններն ու պայմանները, ձրի կը ղրկուի փափաքողաց։ 5—2

Կեսարիա ՏՐԴԱՏ ԵՊՍԿ. ՊԱԼԵԱՆ

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Օգոստոս

Գշ. 31|13 Պիրէոս, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բոր Սայիտ ու Սուրիոյ Նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւերուն հետ։
Գշ. 31|13 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 1|14 Սէվաստոպոլ ժամը 0ին։
Եշ. 2|15 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոռ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 4|17 Օտեսա, ժամը 12ին։ 50—16

PHOENIX ASSURANCE Ld. Co.
"ՖԻՆԻՔՍ"

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782 ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ եւ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ։ Ցարդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ եւ Պոլսոյ եւ գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիքթալիս խան, Պանք Օթօմանի մօտ, Ղալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս
ՃԻՎԱՆ ԹԻՔԷԵԱՆ
50—48 Ֆնտգլեան խան

"ԱՏԼԷՐ",
Առաջին գիրէն մինչեւ վերջին գիրը ընթեռնլի գրուածք

ԳՐԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՅ
ԱՏԼԷՐ

շնորհիւ իր ունեցած կատարելագործութեանց, պարզութեան և հաստատուն շինուածքին, քիչ ատենի մէջ, առաջնակարգ տեղ մը գրաւած է գրելու մեքենաներուն մէջ, և մեր յաճախորդներու ամենամեծ գովեստներուն կ'արժանանայ ամէն օր։

1906Ի ՄԻԼԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ
ՄԻԱԿ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ
1906Ի ԱՄՍԹԵՐՏԱՄԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ
ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

ԱՏԼԷՐ գրելու մեքենային ամէնէն ցայտուն յատկութիւնները.

Տոկունութիւն, դիւրուսոյց մէթոտ, նորօգման դիւրութիւն, գրի ընթեռնելիութիւն, մաքուր գիր, բառերու և տողամէջերու կանոնաւորութիւն, պատճէններու նմանութիւն, վայելուչ ձեւ, արագութիւն, լաւ տպագրութիւն, գրերու մաքրութիւն, ստեղնաշարի պարզութիւն, գրերու ճոխութիւն, այլազան ստեղնաշարեր, գիրեր փոխելու մեքենաներ, թուղթի գլաններ, Թապիւլաթէօր, թուղթի կանոնաւոր յառաջացում, ևայլն ևայլն։

Միակ գործակալ եւ ներկայացուցիչ
Ֆ. Վ. ՎԻՆԳԼԷՐ
40—28 544, ՌՕՐԲ. ԹԻՒՆԷԼ. — Կ. Պոլիս

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666	ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000	»
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000	»
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	75,130,000	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան Վօյվօտա Ղալաթիա։
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլիֆզզատէ խան, Աչըր Էֆէնտի ճատտէսի, Թիւ 26։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 50—21

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ. — Թէմպէքիի 4% Բրիօրիթէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1907 օգոստոս 1/14էն սկսեալ, այդ թուականին պայմանաժամը աւարտող թիւ 29 կտրօնին ինչպէս նաեւ անցեալ յուլիս 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի եղած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Պանքայի Ղալաթիոյ կիշէներէն։ Ի փոխարէն այդ կտրօններուն և պարտաթուղթերուն, ընկալագիր մը պիտի յանձնուի անոնց տէրերուն, որ, շըրջաբերութեան հանուած թուականէն մինչեւ տասը օր յետոյ պարտի ներկայացուիլ Օսմ. Կայս. Պանքայի սնտուկը, Ղալաթիա։ 13—5

Կ. Պոլիս, 3 օգոս. 1907

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոն
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տօմինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Տիբրա	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիա	119
Աթիոսթօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մանդէպէլլօ		Սցէլա	1203
Պայարտօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էսքօ	3464	Իտահօ	5540	Նէքա	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ժինօ	1080	Օտիս	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էրաքօ	1841	Քլէսօ	1053	Էնթարիօ	4036	Թօլէտօ	1470
Գալիփսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քալինօ	2307	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քասիօ	1700	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Պալօ	510	Վալօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէռնիթօ	2272	Ռիալթօ	3329	Վ. Քլթուցս.	2391
Սօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1643	Ռինալտօ	1553	Զէտա	1350
Գոլորատօ	4835	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Ռօլլօ	1613	Զէկա	1200
Գոնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօմէօ	1789	Թորօ	
Գարրօ	895	Կրամնօ	1695	Մարէնկօ	1273	Ռազաքէս	136	Մալօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Բոլէնցօ շոգենաւը, Նաւապետ Պրանտըն։
Վիկօ շոգենաւը, Նաւապետ Հարպօրտ։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Թոքիօ շոգենաւը, Նաւապետ Թորն, օգոստոս 19ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22-24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—5

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (157)

ԹՕՖԼ ՑԱԵԹ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻԻ ՄԸ
ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

Թ.

ՓՈԹՈՐԻԿԸ

Միշէլ ևս ուզելով պատասխանատուութեան բաժին մը առնել այն անգութ արարքին մէջ, զոր գործած էր Լօրան, յարեց.

— Ջեր և մէրմէնի միջեւ պատահած միջադէպէն յետոյ ա՛լ չէք կրնար իրարու հետ բնակիլ... Բայց որ մէրմէնէ կը խորշիք, պէտք է որ իր ներկայութենէն խոյս տաք... Մնաց որ, ձեր մահացու պատահարներէն յետոյ, մէրմէն չպիտի կրնայ ձեր մօտ ապահով զգալ ինքզինքը...

— Ըսել է դուք... դուք զիս...

Նաթալի ալ ևս ուժ չունէր պարբերութիւնը աւարտելու։ Շրթունքները կ'այրէր այդ խօսքը։

Երկու եղբայրները դժնդակ ու մռայլ նայուածքներ ձգեցին իրենց մօրը վրայ... Նաթալի հարցուց.

— Ձեր քովէն կը վռնտէ՞ք զիս։

— Ո՛չ, չենք վռնտեր... պարզապէս կը բաժնուինք... Ամէն օր կը պատահի որ զաւակներ ստիպուին իրենց մօրմէն բաժնուելու...

— Այո՛, ամէն օր կը պատահի ատիկա, և շատ պարզ բան մըն է, ըսաւ Նաթալի։

— Ատիկա արգելք մը չըլլար որ զիրար չտեսնենք ու միշտ չսիրենք...

— Ընդհակառակը, յարեց Լօրան... Աւելի շատ կը սիրենք՝ յաճախ չտեսնելնուս համար...

— Այո՛, այո՛, կակազեց այրին, իր կծկուած մատները մեքենաբար մխրճելով ալեխառն մազերուն մէջ։

— Մնաց որ, ո՛չ մէկ բանէ պիտի զրկուիք։ Բարի զաւակներ ենք մենք...

— Այո՛, շատ բարի, շատ բարի, կրկնեց Նաթալի, գլուխը ցնցելով։

— Թոշակ մը պիտի յատկացնենք ձեզի...

— Այո՛, ինչպէս եղբօրս... արդարացի է... արժանի եմ այդ բանին... բայց գէթ ձենէ չէի սպասեր ատիկա...

— Ուզածտեղերնիդ կրնաք բնակիլ... Անտարակոյս այնպիսի տեղ մը պիտի ընտրէք որ հոն չկարենանք հանդիպիլ ձեր առած անձին...

— Դուք ընտրեցէ՛ք, բարի զաւակներս, իմ տարագրումիս վայրը...

— Ո՛չ։ Ազատ էք ընտրելու... Ջենք ուզեր ձեր կամքին վրայ ազդեցութիւն բանեցնել։

— Այո՛, բարի էք, խիստ բարի... Ապերախտութիւն չէք ըներ... Լաւ կը ճանչնամ ձեզ, զաւակներս, իմ սիրեցեալ զաւակներս, որոնց նուիրած եմ կեանքս... Առենօք ձեզի հետ, երբեմնիս մէկանց, թշուառ վիճակի մէջ և անօթի հասանք հոս, այս դղեակին մէջ, ուր մարդ մը բարութեամբ ընդունեց մեզ... Մեր ժամանման իրիկունը, անեակին պատըշգամին վրայ, գրկիս մէջ առած ձեզ, հորիզոնը ցոյց տալով, ըսի. «Նայեցէ՛ք... լաւ նայեցէ՛ք ձեր աչքերով, Միշէլ, Լօրան, գիտցէք... Ու միշտ յիշեցէք այն խօսքը զոր պիտի ընեմ այս երդիքին տակ անցուած առաջին գիշերը... Ռուաեօմոնթ ձերը պիտի ըլլայ... մայրերնիդ է որ կ'ընէ այդ երդումը...» Բռնեցի՞ խօսքս...

— Այո՛։

— Խօսքս բռնելու համար ի՞նչ ըրի... Եղբայրս ու իր կինը գողտր սէր մը կը տածէին իրարու նկատմամբ... ո՛չ մէկ ամպ մթագնած էր անոնց երջանկութեան հորիզոնը և նուազեցուցած անոնց աղապատանքը...։ Պատճառ եղայ որ պառակտում մը առաջ գայ երկուքին միջեւ... Գժտութիւն, նախանձ ու ատելութիւն սփռեցի անոնց միջեւ։ Ամէնէն անակնկալ աղէտներուն ենթարկեցի... Աղջիկ մը ծնած էր, որով կորստեան պիտի մատնուէիք նիւթապէս... իմ խարդաւանքներուս և չար հնարամտութեանս շնորհիւ, նոյն ինքն հայրը անհետացուց իր զաւակը... Ես արգելք եղայ ամուսնոյն ու կնոջ միջեւ մերձեցում մը առաջ գալուն, թէեւ կոմսը, ամէն բանի հակառակ, կը սիրէր իր կինը... Աւելի յետոյ երբ աղջիկը գտնուեցաւ և այս կողմերը երեւան եկաւ, ես անխղճութեամբ մատնեցի զինքը, որպէս զի չվնասէ ձեզի... Ես թելադրեցի որ նողկալի արարք մը ի գործ դնէք անոր վրայ... Երբ գող ամբաստանեցի այդ աղջիկը ու անպատուեցի... երկու անգամ քիչ մնաց որ սպաննուէր... ձեր ձիերուն տակ ջախջախուելով կամ գետակին մէջ նետուելով... Նաեւ ուզեցի որ սահմանագլխի դատարկապորտներուն ձեռքը իյնար անիկա, ամօթալից մահուան մը ենթարկուելով, քանի որ պրծած էր ձեր սպանութեան փորձերէն... Այո՛, այդ ամէնը ըրի... Յետոյ անկարեկից գտնուեցայ այն մարդուն նկատմամբ, որ ասպնջականութիւն ընծայած էր մեզի... Իմ հանճարեղ մտքիս շնորհիւ, — որովհետեւ ձեր ուղեղին ուժովը չպիտի կրնայիք յաջողիլ այդ բանին մէջ — կոմսին հողային փառաւոր կալուածը ձեռքերնիդ անցաւ... Եւ անօրինակ բանի մը հանդիսատես եղանք. Բրուա-Վիթրէի տիրապետութիւնը փճացած էր, նոյն ինքն կոմսին կողմէ կատարուելով իր ինչքերուն բաժանումը... Ջեր հոգիին սեւութիւնը կասհելով, նախ ես ապերախտ գտնուեցայ կոմսին նկատմամբ... Ես էի որ իր չքեղ յարկաբաժնէն կոմսը փոխադրել տուի Ռուաեօմոնթի ձեղնայարկը, որպէս զի ձեր աչքերուն խնայեմ այդ ծերուկին տեսքը, իր թիկնաթոռին մէջ պառկած անշարժ, և որուն նայուածքը անվերջ յանդիմանութիւն մըն էր ձեզի համար... Ռուաեօմոնթէն ճամբեցի զինքը և ձեր ձիերուն ու շուներուն քով տեղ մը տուի... Իմ լռութեամբս հաւանութիւն յայտնեցի, երբ ի վերջոյ բոլորովին վտարեցիք դղեակէն... Թշուառական ու ոճրապարտ կին մը եղած եմ ձեզի համար... Ատոր վարձատրութիւնն է որ կուտաք հիմա... Սակայն բարի զաւակներ էք և շատ կը սիրէք ձեր մայրը...

Նեղուած, Միշէլ ու Լօրան մէկ կողմ դարձուցած էին երեսնին։ Բայց լուռ մնացին։ Իրենց որոշումը տուած էին արդէն։

Նաթալի սաստիկ պաղութիւն մը զգաց սրտին վրայ։

Երկու ապառաժներու կը զարնուէր։ Իր զաւակներուն վրայ յոյս դնելու չէր ալ ևս...

Այրին հասկցաւ այդպէս ըլլալը և խոր հառաչ մը արձակեց։

— Ուրեմն մեկնելո՞ւ եմ հոսկէ։ Այդպէ՞ս կ'ուզէք։

— Ձեր կեանքին երջանկութեան ու խաղաղութեան համար աւելի լաւ պիտի ըլլայ այդ բանը։

—Շատ բարի էք որ իմ երջանկութեանս վրայ կը խորհիք... Անշուշտ դղեակէն հեռանալուս օրն ալ որոշած էք...

—Այո՛։

—Ընդհո՞ւպ։

—Ի՞նչ հարկ յետաձգել ձեր մեկնումը։ Պէտք է խուսափիլ որ այս առտու պատահած կռիւները չկրկնուին։

—Գիշերը վրայ հասած է... Հովը կը փչէ... սաստիկ ցուրտ մը կ'ընէ... Ջըմրան այսպիսի իրիկուան մը պիտի վտարէ՞ք ձեր մայրը։

—Ո՛չ, ո՛չ այս իրիկուն։

—Ուրեմն վա՞ղը։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ